

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Landstingets nedsatte under efterårssamlingen 2004 (EM2004/30) en arbejdsgruppe til udarbejdelse af et forslag til en revideret landstingslov om Landstinget og Landsstyret. Den reviderede lov skulle samle og ajourføre lovgivningen på grundlag af almindeligt anerkendte parlamentariske principper samt udviklingen i det parlamentariske system i Grønland siden 1979. Arbejdsgruppen skulle endvidere tage hensyn til, at en ny lov om Landstinget og Landsstyret (nu Inatsisartut og Naalakkersuisut) skulle give rammer, som kunne bidrage til at Landsstinget og Landsstyret sammen kunne fungere effektivt og tidssvarende i forhold til de kommende års udfordringer med at udvikle samfundet til at opnå en selv bærende økonomisk udvikling.

Arbejdsgruppen fremkom på forårssamlingen 2005 med en redegørelse (FM 2005/25), som blandt andet indeholdt en oversigt over en række problemstillinger, der krævede politisk stillingtagen forud for udarbejdelsen af et forslag til en revideret lovgivning om Landstinget og Landsstyret. Arbejdsgruppen fandt blandt andet behov for at genoverveje reglerne vedrørende landsstyredannelsen, udskiftning af landsstyremedlemmer, udskrivelse af nyvalg, afgrænsningen mellem loven og Landstingets forretningsorden, Finansudvalgets og Revisionsudvalgets virke samt regler og procedurer i forbindelse med internationale forhandlinger. Landstinget tog arbejdsgruppens redegørelse til efterretning og præciserede samtidig arbejdsgruppens kommissorium (FM 2005/39) med henblik på arbejdsform og forventet tidsplan.

Det var herefter hensigten, at arbejdsgruppen skulle fremlægge sin afsluttende redegørelse samt udkast til revideret landstingslov om Landstinget og Landsstyret i 2008. Da den grønlandsk-danske selvstyrekommission afgav betænkning i april 2008, blev det imidlertid besluttet at afvente ikrafttrædelsen af selvstyreordningen.

2. Forslagets hovedpunkter

Forslaget sigter mod en ajourføring af landstingslov om Landstinget og Landsstyret, med henblik på:

- at udmønte selvstyreloven, der modsat hjemmestyreloven ikke indeholder nærmere bestemmelser om selvstyrets organer – Inatsisartut og Naalakkersuisut
- at samle den oprindelige lovtekst og de senere ændringslove
- at rette tekniske fejl og mangler
- at skabe en mere struktureret, overskuelig og letforståelig lovtekst
- at øge retsklarheden ved at præcisere uklare bestemmelser
- at sikre fuld sammenhæng mellem lovtekst og parlamentarisk praksis
- at synliggøre og styrke de demokratiske og retsstatslige principper, Inatsisartutloven hviler på, så som magtadskillelæren, det parlamentariske princip og princippet om positiv parlamentarisme
- at gennemføre en klarere adskillelse mellem reguleringer i Inatsisartutloven og i Forretningsordenen for Inatsisartut.
- at flytte reglerne om adgangen til at besidde andre hverv for formanden for Naalakkersuisut og medlemmerne af Naalakkersuisut fra vederlagsloven til denne Inatsisartutlov.

Den eksisterende arbejdsfordeling og politiske balance mellem Inatsisartut og Naalakkersuisut er søgt bevaret, idet der dog er foreslået enkelte ændringer i kompetencerne hvor der har vist sig et tydeligt behov herfor.

Som eksempel kan nævnes, at formanden for Naalakkersuisut ifølge forslaget fremover kan fritage, det vil sige afskedige, medlemmer af Naalakkersuisut, samt bevilge dem midlertidig orlov. Disse kompetencer var hidtil formelt placeret hos Inatsisartut alene. Som andre eksempler kan nævnes forslaget om, at Inatsisartut får friere rammer til at udforme sin forretningsorden og indrette sine mødeperioder, at ombudsmandsinstitutionen anføres som et selvstyreorgan, og at kundgørelsesproceduren for Inatsisartutlove og Selvstyrets bekendtgørelser moderniseres.

Som et mere detaljeret overblik over hovedpunkterne i det foreliggende lovforslag, skal især følgende emner udpeges som væsentlige:

a. Magtadskillelsen

Princippet om magtens tredeling mellem den lovgivende, udøvende og dømmende magt har central betydning for et demokratisk retssamfund, og er for Grønlands vedkommende formuleret i selvstyrelovens § 1. Princippet sikrer en fordeling af, og gensidig kontrol med, de offentlige magtbeføjelser til gavn for den offentlige sektors effektivitet samt borgernes retssikkerhed og mulighed for medindflydelse.

b. Uafhængighed for Inatsisartut, dets konstitution og mødevirksomhed

Uafhængigheden for Inatsisartut markeres klart i lovteksten og får et synligt udtryk i blandt andet dets beføjelser til selv at vedtage sin forretningsorden og afgøre gyldigheden af sine medlemmers valg, herunder fortabelse af valgbarhed.

Der er endvidere medtaget nye bestemmelser om ukrænkelighed for Inatsisartut samt om medlemmernes frie mandat, det vil sige ubundethed i forhold til andet end egen overbevisning.

Som endnu et eksempel på styrkelsen af den uafhængige stilling for Inatsisartut kan nævnes, at reglen om medlemmernes parlamentariske immunitet er udvidet til også at gælde uden for samlingsperioder. Den udvidede immunitet tager højde for, at Inatsisartut i dag gennem udvalgsarbejdet også er aktiv udenfor samlingerne, hvorfor dets funktionsdygtighed bør sikres året rundt.

Et antal forskrifter vedrørende den interne organisation af Inatsisartut udgår af Inatsisartutloven med henblik på en overflytning til Forretningsordenen for Inatsisartut. Som eksempler på bestemmelser, der ikke foreslås videreført, kan blandt andet nævnes hidtidige § 8, stk. 4, om medlemmernes anmeldelse af lovligt forfald, § 8, stk. 5, om indkaldelse af suppleanter til Inatsisartut, § 10, stk. 4, hvorefter Inatsisartut i sin forretningsorden fastsætter regler for, hvorledes sager forelægges for Inatsisartut, herunder form, tidsfrister, taletid m.v., § 11 om ledelsen af møder i Inatsisartut, § 15, stk. 2, ifølge hvilken udvalgene i Inatsisartut selv fastsætter deres forretningsorden og inden foretager en indbyrdes arbejdsfordeling blandt medlemmerne, hvor dette skønnes hensigtsmæssigt, § 19 om de stående og midlertidige udvalgs arbejde, § 20 om nykonstitution af Inatsisartut efter fornyet valg af Naalakkersuisut, § 22, stk. 3, hvorefter forslag til dagsordenspunkter i Inatsisartut skal bringes til sidste afstemning i deres endelige form, § 26 om behandling af dagsordenspunkter, der ikke er lovforslag, § 27 om krav om skriftlig forelæggelse af ændringsforslag, § 30 om fremgangsmåden ved valg til ud-

valg og repræsentationer, § 31, stk. 3, om vedtagelser uden afstemning, eller § 32, hvorefter forslag, som Inatsisartut har vedtaget på en samling, kun kan ændres på samme samling, såfremt 3/5 af alle medlemmer stemmer for det.

Som noget nyt medtages de mest grundlæggende regler om konstitutionen af Inatsisartut, så som antallet af Inatsisartutmedlemmer, centrale krav til gennemførelse af valg til Inatsisartut samt valgperiodens længde på 4 år.

Inatsisartutloven kræver ifølge forslaget ikke længere to årlige møder i Inatsisartut eller andre faste mødeintervaller, således at Inatsisartut i stedet kan regulere sin mødevirksomhed i forretningsordenen. Det er dog fortsat forudsat, at Inatsisartut bevarer en ordening med regelmæssige mødeperioder (samlinger).

c. Kompetencerne for formanden for Naalakkersuisut

Forslaget præciserer og udbygger formandens kompetencer i forhold til de øvrige medlemmer af Naalakkersuisut og i forhold til Inatsisartut. Dette afspejler en udvikling i styreformen under hjemmestyreordningen, der oprindeligt indrømmede de enkelte medlemmer af de daværende landsstyre en høj grad af personlig beslutningskompetence og ansvar efter den såkaldte ministerstyremodel. Siden 1988 har man imidlertid forladt denne model til fordel for en mere kollektiv styreform, der lægger vægt på en koordineret politisk styring under den overordnede ledelse af formanden for Naalakkersuisut.

I forhold til de øvrige medlemmer af Naalakkersuisut tillægges formanden for Naalakkersuisut kompetencen til at bevilge orlov, hvilket hidtil henhørte under beføjelserne for Inatsisartut. Formanden for Naalakkersuisut får endvidere som en væsentlig nyskabelse mulighed for at fritage medlemmer af Naalakkersuisut, det vil sige afskedige dem fra deres stilling, jf. § 22, stk. 2. Det er i den forbindelse ikke en forudsætning, at det pågældende medlem af Naalakkersuisut selv har anmodet om fritagelsen. Inatsisartut har på sit førstkommende møde mulighed for at omstøde denne beslutning, såfremt den helt undtagelsesvist måtte være truffet i modstrid med den politiske vilje i Inatsisartut.

De eksisterende beføjelser for Naalakkersuisut er præciseret på en række punkter, for eksempel for så vidt angår beføjelserne som et forretningsnaalakkersuisut, det vil sige efter udskrivelse af nyvalg.

d. Mistillid mod Naalakkersuisut, udskrivelse af nyvalg og skifte af Naalakkersuisut uden valg

Reglerne om parlamentarisk mistillid mod Naalakkersuisut, samt om udskiftning af Naalakkersuisut og udskrivelse af nyvalg har givet anledning til en betydelig usikkerhed, blandt andet fordi loven ikke har skelnet klart mellem på den ene side situationer, hvor Naalakkersuisut væltes gennem valg af et nyt Naalakkersuisut, og på den anden side situationer, hvor et Naalakkersuisut eller enkelte af dets medlemmer væltes uden en umiddelbar stillingtagen til spørgsmålet om efterfølgelsen (mistillidssituationen).

Det præciseres nu i bemærkningerne til § 27, at et mistillidsvotum ikke alene kan fremsættes i form af en såkaldt ”motiveret dagsorden”, men også i den for Inatsisartutbeslutninger sædvanlige form eller på en anden måde, der måtte blive fastsat i forretningsordenen for Inatsisartut. Dermed videreføres den gældende retstilstand, jf. Betænkning fra Landstingets Udvalg for Forretningsordenen til FM 2006/63.

Retten for formanden for Naalakkersuisut til at udskrive nyvalg efter et mistillidsvotum foreslås reguleret i tæt overensstemmelse med nuværende retstilstand, jf. § 28 samt bemærkningerne til denne bestemmelse. For tilfælde, hvor Naalakkersuisut væltes gennem valg af et nyt Naalakkersuisut, præciseres det nu i bemærkningerne til § 28, at en sådan situation som hidtil ikke berettiger formanden for Naalakkersuisut til at udskrive nyvalg. Denne situation har dog i praksis endnu ikke været aktuel.

e. Supplering af Naalakkersuisut

Der kan være behov for at supplere Naalakkersuisut i situationer, hvor enkelte medlemmer af Naalakkersuisut fratræder på grund af død eller fritagelse. Den hidtidige § 5, stk. 3, har i sådanne situationer givet mulighed for at supplere medlemmer af Naalakkersuisut enkeltvis. Denne praksis stemte oprindeligt med valgreglerne ved det daværende landsstyes dannelse, da der blev stemt om hvert enkelt landsstyremedlem.

Som en konsekvens foreslås den hidtidige § 5, stk. 3, slettet således, at Inatsisartut også ved et suppleringsbehov foretager en afstemning over en samlet indstilling fra formanden for Naalakkersuisut. Vedtages et sådant forslag ikke, fortsætter det siddende Naalakkersuisut, idet situationen ikke kan sidestilles med et mistillidsvotum, og formanden for Naalakkersuisut kan vælge at stille et nyt forslag om sammensætningen af Naalakkersuisut.

Endvidere foreslås det at den hidtidige regulering i vederlagslovens kapitel 3 flyttes til denne Inatsisartutlov for så vidt angår formanden for Naalakkersuisut og medlemmerne af Naalakkersuisut.

f. Udvalgene generelt

En regulering af Inatsisartutudvalgenes forhold overlades ifølge forslaget i højere grad til Forretningsordenen for Inatsisartut. Blandt andet vil Formandskabet ikke længere være selvskreven som Dagsordensudvalg for Inatsisartut, medmindre dette bestemmes i forretningsordenen. Lovudvalget vil fremover henhøre under de lovpligtige Inatsisartutudvalg, jf. § 20, stk. 3.

Der er ikke fundet behov for ændringer af Inatsisartutlovens bestemmelser vedrørende Finansudvalget og Revisionsudvalget.

g. Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg

De hidtil gældende bestemmelser om Landstingets Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Udvalg svarer i substansen til bestemmelserne i Landstingslov om Landstinget og Landsstyret m.v. af 1988. På daværende tidspunkt havde Grønland en mere begrænset udenrigspolitisk handlefrihed end i dag, og aktivitetsniveauet på det udenrigspolitiske område var betydeligt lavere end nu.

Udviklingen i Grønlands udenrigspolitiske kompetence er nærmere beskrevet i den såkaldte ”Anorakrapport” af juli 1999 udarbejdet af en dansk/grønlandsk arbejdsgruppe samt den grønlandsk/danske selvstyrekommissions betænkning og i bemærkningerne til selvstyreloven. Hjemmestyret deltog i udarbejdelsen af disse beskrivelser, der således også dækker den grønlandske opfattelse af udviklingen. Endvidere er der nu skabt et formelt lovgrundlag for, at Grønlands Hjemmestyre, nu Grønlands Selvstyre, kan udøve visse udenrigspolitiske kompetencer på Rigsfællesskabets vegne, jf. lov nr. 577 af 24. juni 2005 om Grønlands Landsstyes indgåelse af folkeretlige aftaler (fuldmagtsloven), der nu er erstattet af kapitel 4 i selvstyreloven.

På baggrund af denne udvikling er der fundet behov for en ændret affattelse af bestemmelsen om det Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Udvalg, således at den afspejler udvalgets nuværende opgaver, praksis og arbejdsform i samspillet med Naalakkersuisut.

Ændringerne tager endvidere højde for betænkning EM 2003/143 afgivet af Landstingets Formandskab den 24. november 2003 vedrørende forslag til landstingslov om ændring af landstingslov om Landstinget og Landsstyret m.v. (Overførsel af udvalgsbetjeningen af Landstingets Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Udvalg fra Landsstyrets Sekretariat til Landstingets Bureau).

I den foreslåede affattelse udgår den hidtidige bestemmelse om, at de grønlandske Folketingsmedlemmer skal fungere som tilforordnede til Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg. Ændringen adresserer samtidig den retlige tvivl omkring, hvorvidt en Inatsisartutlov på retligt bindende måde kan forpligte medlemmer af Folketinget til at fungere som tilforordnede til et Inatsisartutudvalg.

Redegørelser

Siden 1994 har Naalakkersuisut årligt udarbejdet en større udenrigspolitisk redegørelse, der har været forelagt Inatsisartut.

Siden 2004 er der udarbejdet en nordisk redegørelse, der har været forelagt Inatsisartut forud for Nordisk Råds Session. Endvidere er Vestnordisk Råds rekommandationer fremlagt direkte for Inatsisartut af delegationsformanden.

Udviklingen af praksis for de nævnte redegørelser har betydet, at der i de senere år ikke er udarbejdet generelle redegørelser til drøftelse i Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg, idet der i stedet er sket en direkte forelæggelse for Inatsisartut som helhed.

Oplysninger

Det har været praksis at give Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg oplysninger og orienteringer under følgende former:

- Skriftlig meddelelse af oplysninger/orienteringer i form af kopi af oplæg eller orienteringer til Naalakkersuisut om udenrigspolitiske emner, typisk forhandlinger som Grønland deltager i. Oplysningerne/orienteringen er afgivet efter forelæggelsen for Naalakkersuisut.
- Samråd, hvor medlemmet af Naalakkersuisut giver en mundtlig orientering, for eksempel i hastende sager om igangværende forhandlingssituationer, eller besvarer spørgsmål stillet af udvalget.
- Tilsvarende er der nu en praksis for, at udenrigsministerens orientering til Udenrigspolitisk Nævn om sager vedrørende Grønland fremsendes til udvalget.

Mandater

Det har ikke hidtil været praksis, at Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg har drøftet forhandlingsoplæg med henblik på fastsættelse af forhandlingsmandater for forhandlingerne om aftaler m.v. Naalakkersuisut har dog mulighed for at indhente sådanne mandater for at sikre, at der er parlamentarisk dækning for den udenrigspolitik, der føres.

Inatsisartut eller Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg kan også på eget initiativ rejse krav om at blive inddraget i mandatfastsættelsen.

h. Stadfæstelse af Inatsisartutlove

Der foreslås en række ændringer og præciseringer i forhold til stadfæstelsesproceduren for Inatsisartutlove.

Som den væsentligste præcisering i lovtæksten foreslås det, at midlertidige finanslove samt Inatsisartutlove om udskrivelse af nyvalg ikke er omfattet af retten for formanden for Naalakkersuisut til at udskyde stadfæstelsen, indtil forslaget er vedtaget på ny under næste Inatsisartuttsamling.

Som en egentlig ændring foreslås indførelsen af en 4 ugers frist, inden for hvilken stadfæstelsen senest skal ske. Dette hindrer retsuisikkerhed i situationer, hvor stadfæstelsen ikke måtte være sket efter længere tids forløb.

Endvidere foreslås, at det ikke længere skal være et retligt krav, at et forslag ved stadfæstelsen skal medunderskrives (kontrasigner) af det ressortansvarlige medlem af Naalakkersuisut, henholdsvis en ledende embedsmand, idet der dog ikke er noget til hinder for at videreføre gældende praksis uændret under den nye regel. Et sådant lovkrav skønnes ikke at stemme med princippet om at Naalakkersuisut virker som et kollektivt organ under formandens overordnede ledelse, jf. pkt. c ovenfor.

i. Kundgørelse af selvstyrets retsfor skrifter

Der foreslås en modernisering af kundgørelsesproceduren, således at Inatsisartutlove og Selvstyrets bekendtgørelser kundgøres elektronisk ved offentliggørelse på www.nanoq.gl. Samtidig præciseres det, at kommunale vedtægter er omfattet af kundgørelsespligten, hvilket følger gældende praksis.

j. Ombudsmanden for Inatsisartut

De mest centrale bestemmelser vedrørende Ombudsmanden for Inatsisartut foreslås medtaget i Inatsisartutlovens § 20 for at markere institutionens stilling som en del af de øverste selvstyreorganer. Dette medfører ikke ændringer i retstilstanden, men skal alene synliggøre ombudsmandsinstitutionens særlige rolle indenfor myndighedsstrukturen.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

I § 9, stk. 3, opretholdes en allerede bestående pligt for Inatsisartut til at offentliggøre forhandlingerne i Inatsisartut med tilhørende bilag på grønlandsk og på dansk. Den elektroniske offentliggørelse af dette materiale på internettet fungerer i dag løbende og i umiddelbar forbindelse med samlingernes afholdelse.

Formanden for Naalakkersuisut foreslås i § 23, stk. 2, tillagt en ny beføjelse til at fritage medlemmer af Naalakkersuisut fra deres embede med kort varsel. Dette kan ske med eller uden det pågældende medlems vilje. I givet fald forbliver et medlem af Naalakkersuisut ikke længere i sit embede, men overgår til eftervederlag.

Den nye mulighed for fritagelse betyder i praksis en hurtigere afskedigelse af medlemmer af Naalakkersuisut i utide, eksempelvis begrundet i uarbejdsdygtighed, politisk uenighed eller medlemmets personlige ønske. En hurtigere afskedigelse medfører i princippet en besparelse for landskassen, da formanden for Naalakkersuisut fortsat ikke kan genbesætte embedet på egen hånd. Da der imidlertid alene er tale om begrænsede besparelser i sjældne og enkeltstående situationer, er det ikke muligt at pege på en reel økonomisk effekt for landskassen.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne og erhvervslivet:

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for borgerne eller det private erhvervsliv.

5. Miljø- og naturmæssige konsekvenser:

Forslaget har ikke miljø- eller naturmæssige konsekvenser.

6. Forholdet til rigsfællesskabet og selvstyre:

Forslaget implementerer selvstyreloven, der – modsat hjemmestyreloven – ikke har bestemmelser om selvstyrets organisation, udover at det fastslås i selvstyrelovens § 1, at den lovgivende magt er hos Inatsisartut, den udøvende magt hos Naalakkersuisut og den dømmende magt hos domstolene (der kan overtages af selvstyret). Selvstyreloven forudsætter således, at selvstyret ved Inatsisartutlov fastlægger de nærmere regler om selvstyrets organer. Det sker i nærværende forslag til Inatsisartutlov. Desuden vil det ske i Forretningsordenen for Inatsisartut, idet en række forhold, der hidtil har været reguleret i landstingslov om Landstinget og Landsstyret forudsættes reguleret i Forretningsordenen, jf. pkt. b ovenfor.

Bestemmelserne vedrørende magtens tredeling, herunder bestemmelsen om domstolenes fulde uafhængighed, tager højde for en mulig fremtidig hjemtagelse af det administrative og lovgivningsmæssige ansvar for retsvæsenet i Grønland, således som selvstyreloven åbner mulighed for.

7. Høring:

Idet forslaget omhandler det interne forhold mellem Inatsisartut og Naalakkersuisut er det ikke fundet nødvendigt at sende forslaget i høring.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser:

Til § 1

Bestemmelsen svarer til § 1 i selvstyreloven, der benævner selvstyrets øverste organer – Inatsisartut og Naalakkersuisut - ligesom det følger af selvstyreloven, at domstolene kan overtages. Selvstyreloven regulerer i øvrigt ikke selvstyrets interne organisation. For så vidt angår Inatsisartut og Naalakkersuisut sker det i denne Inatsisartutlov. Domstolene er ikke nærmere reguleret, idet domstolsområdet endnu ikke er overtaget fra staten. Hvis selvstyret på et senere tidspunkt får overdraget det administrative og lovgivningsmæssige ansvar på domstolsområdet, skal grundlovens bestemmelser om domstolenes uafhængighed med videre iagttages fuldt ud af selvstyret.

Bestemmelsen fastslår adskillelsen af den lovgivende og den udøvende magt i overensstemmelse med grundlovens § 3 samt den statsretslige lære om magtens fordeling og adskillelse. Der er tale om et princip med central betydning for et demokratisk retssamfund, da det sikrer en effektiv kontrol med den offentlige magtudøvelse til gavn for borgernes retssikkerhed samt effektiviteten i den offentlige sektor.

Den udøvende magt ligger hos Naalakkersuisut, jf. kapitel 3, hvilket medfører, at Inatsisartut ikke skal træffe afgørelse eller på anden måde forvalte konkrete sager om enkelte borgers retsforhold med videre. Uanset adskillelsen mellem den lovgivende og den udøvende magt, forudsættes der et samspil mellem de to organer, idet medlemmer af begge organer kan fremsætte forslag i Inatsisartut og idet begge organer medvirker ved forslagernes gennemførelse,

for Naalakkersuisuts vedkommende ved at stadfæste og kundgøre de forslag, der er vedtaget i Inatsisartut.

Samspillet mellem Inatsisartut og Naalakkersuisut kan på en række punkter snarere karakteriseres som en bindende opgavefordeling end som en streng adskillelse af arbejdsområderne, men i organisatorisk henseende skal de to enheder bevares fuldt adskilte for at sikre uafhængighed i deres beslutningsprocesser. Dette synspunkt udelukker imidlertid ikke et praktisk og organisatorisk samarbejde mellem de to enheder vedrørende opgaver af administrativ karakter.

Princippet om magtens tredeling er tillige fremhævet andetsteds i forslaget, navnlig i kapitel 2 om den lovgivende magt og kapitel 3 om den udøvende magt.

Til § 2

Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., er ny og definerer selvstyrets lovgivende forsamling, Inatsisartut, som en folkevalgt forsamling på 31 medlemmer.

Medlemmernes antal har hidtil ikke været fastsat i landstingslov om Landstinget og Landsstyret, men alene i landstingslov om valg til Grønlands Landsting. Dette stemmer imidlertid dårligt med medlemsantallets store betydning for det lovgivende organs funktionsdygtighed og funktionsmåde. Endvidere har medlemstallet stor betydning for, hvordan Inatsisartut kan afspejle vælgernes sammensætning og politiske vilje. Følgelig skønnes det mest passende at regulere spørgsmålet i lovgivningen om selvstyrets øverste organer og deres indbyrdes forhold.

Valgperiodens længde på 4 år er i overensstemmelse med hidtidig ordning, baseret på § 2, stk. 1 i hjemmestyreloven og - før hjemmestyreordningen - § 4, stk. 3 i lov nr. 441 af 22. december 1966 om Grønlands Landsråd og kommunalbestyrelser. Kravet om almindelige, direkte og hemmelige valg stemmer med principperne i grundloven, § 31, stk. 1, om valg til Folketinget. Betingelserne lever op til de internationalt anerkendte standarder for gennemførelse af demokratiske valg til parlamentariske forsamlinger. Den gældende landstingslov nr. 9 af 31. oktober 1996 om valg til Grønlands Landsting honorerer fuldt ud disse krav.

At et valg er almindeligt betyder, at valghandlingen skal være åben for hele befolkningen med de begrænsninger, der følger af betingelserne for valgbarhed.

Valget skal endvidere være direkte, således at vælgerne kan stemme umiddelbart på de kandidater og partier, der stiller op til Inatsisartut. Dermed udelukkes anvendelse af valgmand eller andre former for mellemed mellem vælgeren og de opstillede kandidater.

For at sikre valgets hemmelighed skal stemmeafgivningen foregå på en måde, der ikke afslører hvem den enkelte vælger har stemt på. Heraf følger blandt andet et krav om anvendelse af valgkabiner, afskærmning eller lignende ved personlig stemmeafgivelse samt et krav om anvendelse af lukkede kuverter ved afgivelse af brevstemmer. Stemmesedler og kuverter må ikke mærkes på en måde, der gør det muligt at spore stemmesedler tilbage til bestemte vælgere. Bestemmelsen er imidlertid ikke til hinder for, at en vælger om nødvendigt kan forlange hjælp til stemmeafgivningen, herunder mærkningen af stemmesedlen, selv om dette indebærer, at valget ikke er hemmeligt i forhold til hjælperen. Denne undtagelse, som tillige er anerkendt i forhold til grundloven, gør det muligt at tilgodese vælgere med alvorligt fysisk handi-

cap. Bestemmelsen er heller ikke til hinder for, at der kan indføres elektronisk afstemning, hvis kravet om personlig stemmeafgivelse og hemmelighed tilgodeses.

Stk. 1, 2. pkt., er ligeledes nyt og sikrer, at der ikke kan opstå perioder, hvor intet Inatsisartut eksisterer. I tiden efter et nyvalg og indtil det konstituerende møde i Inatsisartut eksisterer Inatsisartut i den nye sammensætning, selv om valget endnu ikke er opgjort eller endnu ikke er godkendt af Inatsisartut. Valget har således retsvirkning fra det tidspunkt, hvor valget er afsluttet på valgdagen.

Det individuelle mandat påhviler indehaveren som et borgerligt ombud, man er pligtig at varetage og følgelig ikke ensidigt kan fralægge sig, jf. § 4, stk. 1. Mandatet bortfalder alene i det tilfælde, at indehaveren dør eller mister sin valgbarhed, jf. § 4. Inatsisartut kan herudover bevilge et medlem orlov eller udtræden fra Inatsisartut efter reglerne i § 5.

Bestemmelsens stk. 2 forpligter Inatsisartut til at vedtage en Inatsisartutlov vedrørende valg til Inatsisartut. Sådanne regler er i dag fastsat ved landstingslov nr. 9 af 31. oktober 1996 om valg til Grønlands Landsting, som ændret ved landstingslov nr. 10 af 31. oktober 1998. Det ville ikke være i overensstemmelse med bestemmelsen, hvis væsentlige regler vedrørende valg til Inatsisartut ikke var fastsat ved Inatsisartutlov eller i medfør heraf. Dette gælder såvel ordinære som ekstraordinære valg. Udskrivelse af nyvalg uden for de i denne Inatsisartutlov udtrykkeligt nævnte tilfælde er som hidtil alene mulig gennem vedtagelse af en særlig Inatsisartutlov herom.

Der er set bort fra at medtage regler vedrørende stedfortrædere (suppleanter) for medlemmer af Inatsisartut. Det er dog forudsat, at valgloven sikrer valg af stedfortrædere, der kan træde i stedet for et Inatsisartutmedlem i tilfælde af pågældendes orlov, lovlige forfald, udtræden, død eller tab af valgbarhed, jf. den gældende valglovens §§ 45-46 og 53. Reglerne skal udformes, så de kan sikre den fortsatte funktionsdygtighed for Inatsisartut, herunder en fortsat repræsentation af vælgernes politiske vilje på dagen for landstingsvalget. Stedfortrædere skal følgelig indtræde efter stedfortræderlister, der sikrer enten personlig eller partivis efterfølgelse. Såfremt der ikke kan indkaldes en stedfortræder efter disse principper, kan der være behov for at Inatsisartut konstituerer sig på ny, eller at der gennemføres et suppleringsvalg efter regler, der måtte være fastsat ved lov.

Til § 3

Stk. 1 er en ny bestemmelse. Retten til at afgøre spørgsmålet om fortabelse af medlemmernes valgbarhed viderefører den hidtidige retstilstand og praksis, jf. den gældende valglovs § 52, stk. 2. Retten til at afgøre gyldigheden af sine medlemmers valg og dermed spørgsmålet om den korrekte sammensætning af Inatsisartut, har hidtil ikke været lovreguleret, idet Inatsisartut i modsætning til Folketinget ikke har foretaget en rutinemæssig efterprøvelse af valgresultatet og Valgnævnets afgørelser.

Efter valgets afslutning opgøres valget af Valgnævnet efter valglovens bestemmelser. § 3 præciserer, at Inatsisartut selv har den endelige kompetence til at vurdere, hvorvidt valget til Inatsisartut er gennemført korrekt eller et medlem kan anses som gyldigt valgt. Da valgloven i § 50, stk. 4, bestemmer, at Valgnævnets afgørelser er endelige, afskærer dette en administrativ rekurs og evt. domstolsprøvelse, men ikke prøvelsesretten efter denne bestemmelse. I praksis vil denne vurdering blive foretaget af et udvalg til valgs prøvelse samt på basis af Valgnævnets opgørelser i en, eventuelt foreløbig, valg bog samt andet relevant materiale. Prøvelsen for

Inatsisartut er begrænset til det materiale, der har foreligget for Valgnævnet. Inatsisartut vil være berettiget til at få indsigt i al materiale, der har betydning for valgets gennemførelse, og kan blandt andet selv foretage optællinger af originale stemmesedler, såfremt man måtte finde anledning hertil.

Hidtil har der været fastsat mere udtrykkelige regler om Udvalg til Valgs Prøvelse. Navnlig har den hidtidige § 1, stk. 3, bestemt, at et midlertidigt udvalg skulle sammensættes af formanden og 4 af ham udpegede medlemmer. Sammensætningen af såvel det midlertidige udvalg som et senere af Inatsisartut valgt Udvalg til Valgs Prøvelse foreslås ikke længere reguleret i Inatsisartutloven, da sådanne spørgsmål om tingets interne organisation kan overlades til forretningsordenen. Eksistensen af et Udvalg til Valgs Prøvelse er imidlertid stadigvæk forudsat i denne bestemmelse samt i § 7.

Inatsisartut er ved sin vurdering af valgets resultat bundet af gældende lovgivning og må således ikke tilsidesætte valgets konkrete resultater ud fra skønsmæssige overvejelser. Det kan imidlertid være nødvendigt at skønne over, hvilke konsekvenser konstaterede fejl ved valget skal have, ligesom bedømmelsen af en valgt persons værdighed i henhold til stk. 2 kan frembyde tvivl. I sådanne situationer skal Inatsisartut udøve et sagligt funderet skøn under passende hensyntagen til eventuelle tidligere afgørelser i sammenlignelige situationer.

Såfremt der konstateres fejl ved gennemførelsen af valget, som ikke kan afhjælpes ved fornyede optællinger eller beregning, må Inatsisartut vurdere, om fejlene må antages at have øvet indflydelse på valgets udfald, det vil sige mandaternes fordeling. I bekræftende fald vil Inatsisartut være berettiget til at kræve et omvalg på det pågældende afstemningssted med videre.

Bestemmelsen i stk. 2 om værdighedskravet for medlemmer af Inatsisartut viderefører den hidtidige § 6 i en sprogligt forenklet form, men med samme indhold. Formuleringen svarer til § 4 i den gældende valglov.

Værdighedskravet for medlemmer af Inatsisartut kan ses i sammenhæng med valgbarhedsbetingelserne, som indtil videre alene er reguleret i landstingslov om valg til Grønlands Lands ting. I modsætning til valglovens øvrige valgbarhedsbetingelser undergives værdighedskravet dog ikke en forudgående prøvelse. Ingen person må således udelukkes fra at stille op til Inatsisartutvalg under henvisning til manglende værdighed. I stedet tilkommer det Inatsisartut i forbindelse med sin prøvelse af valget eller ved en senere konkret anledning at tage stilling til, hvorvidt de valgte personer lever op til værdighedskravet. Bedømmelsen af suppleanters værdighed foretages i praksis først, når suppleanten måtte blive indkaldt.

Såfremt Inatsisartut vurderer, at værdigheden var fortabt på tidspunktet for valget, vil medlemmets valg være ugyldigt. Fortabes værdigheden først på et senere tidspunkt, bortfalder mandatet med virkning fra tidspunktet for afgørelsen. Det pågældende medlem af Inatsisartut mister således med omgående virkning sit sæde i Inatsisartut med tilhørende udvalg. Derimod mister medlemmet ikke automatisk sit sæde i repræsentationer, der beror på valg i Inatsisartut, men hvor det ikke er et krav, at repræsentanten skal være medlem af Inatsisartut. Udbetaling af vederlag ophører efter de til enhver tid gældende regler om udbetaling af vederlag.

Afgørelsen om fortabelse af valgbarhed træffes i plenum, ifølge praksis efter indstilling fra et udvalg til valgs prøvelse. Uden for mødeperioder i Inatsisartut tager udvalget snarest muligt stilling til, hvorvidt et konkret forhold må antages at medføre fortabelse af valgbarhed. Såfremt dette antages, og pågældende medlem ikke frivilligt nedlægger sit mandat med accept af

Formandskabet for Inatsisartut, jf. bemærkningerne til § 4, afgør udvalget efter en samlet vurdering, om det vil anmode formandskabet om at indkalde Inatsisartut i utide med henblik på sagens afgørelse, eller om det vil berostille spørgsmålet indtil Inatsisartut atter er samlet.

Fortabelse af valgbarhed forudsætter et kriminalretligt forhold, som har resulteret i en kriminalretlig foranstaltning enten ved endelig dom eller ved en administrativ bødevedtagelse. Forholdet skal desuden være af en sådan karakter, at det i almindeligt omdømme gør medlemmet uværdigt til at være medlem af Inatsisartut. Med denne formulering er der lagt op til en generaliseret bedømmelse af medlemmets værdighed, således at Inatsisartut skal vurdere, hvorvidt den herskende moralopfattelse i samfundet kan antages at betragte forholdet som foreneligt med hvervet som medlem af Inatsisartut. Dermed skal det undgås, at bedømmelsen bærer præg af subjektive, partitaktiske overvejelser eller tilfældige stemninger.

Eventuel tidligere praksis i sammenlignelige situationer tillægges betydelig vægt, om end praksis kan ændre sig i strengere eller mildere retning i takt med, at samfundets moralnormer udvikler sig. Som eksempel på forhold, der ikke medfører fortabelse af værdighed kan nævnes små færdselsforseelser, mens bedømmelsen kan være en anden i tilfælde af spirituskørsel eller anden groft hensynsløs kørsel, ikke mindst hvis den har haft alvorlige følger.

Det kan være en formildende omstændighed, at et forhold ligger langt tilbage i tiden, hvorfor et forhold, der engang har medført fortabelse af værdighed, ikke nødvendigvis gør medlemmet uværdigt ved senere valg. I tvivlsomme tilfælde kan det også tillægges en vis betydning, om vælgerne har været bekendt med forholdet på tidspunktet for valgets afholdelse. Dette kriterium er imidlertid aldrig afgørende i sig selv.

Til § 4

I stk. 1 er det fastslået, at hvervet som medlem af Inatsisartut er pligtmæssigt borgerligt ombud. Dette har forudsætningsvis fremgået af den hidtidige § 8, stk. 1, hvorefter Inatsisartut afgør om en begæring om at udtræde af Inatsisartut eller om at få bevilget orlov skal imødekommes. Dette fremgår nu udtrykkeligt af bestemmelsen. Retsvirkningen af, at hvervet er et pligtmæssigt borgerligt ombud er, at der ikke består noget retskrav på at nedlægge hvervet eller få orlov. Det følger endvidere af § 2 i Grønlands Hjemmestyres bekendtgørelse nr. 5 af 15. marts 1994 om borgerligt ombud, at Inatsisartutmedlemmer, der er tjenestemænd eller (ifølge praksis) offentligt ansatte i øvrigt, har adgang til tjenestefrihed efter bestemmelserne i bekendtgørelsens §§ 3-5. Endvidere kan tjenestefrihedsperioden for tjenestemænd medregnes i lønnings- og pensionsancienniteten, for så vidt angår pensionsanciennitet dog betinget af, at der indbetales pensionsbidrag.

Bestemmelsen i stk. 2 erstatter for så vidt angår medlemmer af Inatsisartut den hidtidige § 8, stk. 1, hvorefter Inatsisartut afgør, hvorvidt en begæring fra et medlem om at udtræde af Inatsisartut eller Naalakkersuisut, kan imødekommes, samt endvidere § 8, stk. 2, hvorefter Inatsisartut afgør, hvorvidt et medlems begæring om orlov som følge af sin helbredstilstand, forretninger eller lignende væsentlige årsager, kan imødekommes.

Med den foreslåede bestemmelse vil det være overladt til forretningsordenen eventuelt at opstille nærmere kriterier for, under hvilke omstændigheder der kan bevilges orlov eller udtræden af Inatsisartut. Der består som hidtil ikke et retskrav på udtræden eller orlov, således at Inatsisartut er stillet frit med henblik på at beslutte, hvilke orlovsgrunde m.v. der efter et rimeligt skøn findes forenelige med arbejdet som medlem af Inatsisartut. Spørgsmålet om, hvor-

vidt der kan ske vederlæggelse under en orlovsperiode, afgøres ligeledes af Inatsisartut indenfor vederlagslovens rammer.

Det er i overensstemmelse med den hidtidige praksis forudsat, at Inatsisartut kan bemyndige dets Formandskab eller et andet relevant udvalg til på at træffe afgørelse om orlovsansøgninger og udtrædelsesbegæringer.

Til § 5

Bestemmelsen er ny og træder i stedet for en række mere detaljerede bestemmelser i den hidtidige lov vedrørende forretningsorden og indre organisation for Inatsisartut. Derved styrkes princippet om, at Inatsisartut nyder fuld uafhængighed i sit virke, jf. de almindelige bemærkninger til forslaget.

At Inatsisartut er ukrænkeligt vil sige, at ingen myndighed eller privat person må gribe forstyrrende ind i arbejdet i Inatsisartut eller må bemægtige sig adgang til Inatsisartut uden dets accept. Heraf følger blandt andet, at Inatsisartutsalen og de til Inatsisartut knyttede administrative lokaler ikke kan gøres til genstand for husundersøgelser uden samtykke fra Inatsisartut. Endvidere opretholder Inatsisartut selv ro og orden og træffer i den forbindelse beslutning om, hvorvidt der er behov for at tilkalde politiet eller sikkerhedspersonale. Forstyrrende indgreb m.v. fra medlemmernes side kan bevirke forskellige konsekvenser, herunder udelukkelse fra mødedeltagelse i en fastsat periode. Nærmere regler desangående må fastsættes i forretningsordenen. Retsfølgerne af mere alvorlige ordensforstyrrelser kan være fastsat i kriminallovgivningen eller en politivedtægt

Stk. 2 er ligeledes en ny bestemmelse og fastslår, at det enkelte medlem af Inatsisartut nyder fuld uafhængighed i sit arbejde og supplerer dermed stk. 1, som fastslår, at Inatsisartut er ukrænkeligt og dermed som helhed er uafhængigt i sit virke.

Som en praktisk konsekvens af stk. 2 kan medlemmer af Inatsisartut ikke gyldigt forpligtes til at afgive stemme i Inatsisartut i overensstemmelse med deres valgløfter, et partiprogram eller en partigruppebeslutning, og medlemmer må heller ikke undergives usaglig forskelsbehandling, fordi de under en valgperiode skifter parti eller vælger at blive løsgænger.

Bestemmelsen baserer sig på den opfattelse, at ethvert medlem af Inatsisartut skal have frihed til at handle som repræsentant for hele befolkningen og i hele befolkningens bedste interesse, frem for blot at repræsentere enkelte vælger- eller interessegrupper. Heraf følger en ret for medlemmer af Inatsisartut til at skifte holdning på baggrund af nye oplysninger og vurderinger, samt en ret til at indtage særstandpunkter i forhold til partifæller, og til at udmelde sig af sit parti, erklære sig som løsgænger eller melde sig ind i et andet parti.

Bestemmelsen er omvendt ikke til hinder for, at medlemmer af Inatsisartut frivilligt underkaster sig en partidisciplin, hvis de skønner at dette samlet set skaber de bedste vilkår for at omsætte deres politiske overbevisninger til praksis. Bestemmelsen hindrer heller ikke politiske partier i at sanktionere og i yderste tilfælde udelukke et medlem, som gennem sin adfærd skønnes at være til skade for partiet. En sådan beslutning er imidlertid uden betydning for den pågældendes fortsatte medlemskab af Inatsisartut.

Kravet i stk. 3 om at Inatsisartut selv fastsætter sin forretningsorden indebærer, at alle beslutninger vedrørende ordens opretholdelse samt tilrettelæggelsen af dets arbejde og beslutnings-

processer træffes af Inatsisartut selv. Den indre organisation af Inatsisartut kan følgelig ikke gøres til genstand for forskrifter udefra. Tidligere vedtagne forskrifter i landstingslove eller Inatsisartutlove vedrørende arbejdet i Landstinget/Inatsisartut kan ikke gøres gældende, såfremt der senere er vedtaget modstridende bestemmelser af Inatsisartut i dettes forretningsorden. Derimod viger forretningsordenen for Inatsisartut for senere lovgivning eller højere retsnormer, så som selvstyreloven eller grundloven i det omfang disses bestemmelser måtte være umiddelbart bindende for Inatsisartut.

Til § 6

Stk. 1 viderefører uden ændringer den hidtidige § 33, stk. 2. Bestemmelsen har til formål at sikre medlemmerne af Inatsisartut en særlig parlamentarisk ytringsfrihed med den virkning, at der ikke umiddelbart kan anlægges retssager mod dem for fornærmende eller i øvrigt krænkende ytringer. Medlemmerne kan på denne måde ytre sig og debattere forholdsvis frit i overensstemmelse med deres egen overbevisning.

Beskyttelsen omfatter såvel mundtlige udtalelser under forhandlinger i salen, udvalg, etc., som skriftlige bemærkninger i for eksempel forslag til dagsordenspunkter, skriftlige spørgsmål, betænkninger og lignende. Symbolske handlinger i form af fornærmende kropssprog er omfattet af bestemmelsen, mens voldelige handlinger falder uden for. Det er ikke en betingelse, at handlingen fysisk foregår i Inatsisartutlokalerne. I stedet er det afgørende, at handlingen begås under udøvelsen af de funktioner, som hører til hvervet som medlem af Inatsisartut.

Bestemmelsen hindrer alle former for såvel kriminalretlig som civilretlig retsligforfølgning, uanset om sagen ønskes rejst af en offentlig eller privat part. Endvidere udelukkes tjenestetilsvarende sanktioner over for medlemmer af Inatsisartut, der tillige måtte beklæde en stilling i det offentlige.

Skulle der blive fremsat krænkende ytringer, vurderer Inatsisartut, eventuelt repræsenteret ved mødeledelsen eller et relevant udvalg, om der er behov for at bringe ordensmidler ifølge forretningsordenen i anvendelse. I særligt grove tilfælde kan Inatsisartut overveje at give sit samtykke til, at pågældende drages til ansvar inden for rammerne af det almindelige retssystem. En sådan beslutning kan dog være til skade for interessen i at beskytte den fri meningsudveksling under debatter i salen, hvorfor kun tungtvejende hensyn bør kunne begrunde dette skridt.

Stk. 2 træder i stedet for den hidtidige § 33, stk. 1, om immunitet for medlemmerne af Inatsisartut. Bestemmelsen hindrer, at medlemmer af Inatsisartut umiddelbart kan gøres til genstand for kriminalretlig forfølgelse.

Reglen har til formål at beskytte arbejdet i Inatsisartut mod indgreb fra myndighedernes side. Reglen har derimod ikke til formål at give medlemmer af Inatsisartut en bedre retsstilling end borgerne i almindelighed, hvorfor Inatsisartut som regel forventes at give sit samtykke til, at justitsmyndighederne kan indlede en ønsket kriminalretlig forfølgelse. Ved sin vurdering af en anmodning fra justitsmyndighederne må Inatsisartut således hverken påtage sig den udøvende eller den dømmende magts kompetencer, men skal først og fremmest forholde sig til, om anmodningen må anses som for eksempel et utidigt forsøg på fra justitsmyndighedernes side at påvirke arbejdet i Inatsisartut.

Ordet ”*tiltale*” omfatter anklager ved en domstol i kriminalretlige sager, ført af en offentlig myndighed, mens civilretlige søgsmål eller privat tiltalerejsning ikke er omfattet. Efterforsk-

ningsskridt som politimæssige eller retslige undersøgelser, herunder afhøring efter retsplejelovens regler, kan ikke sidestilles med tiltale. Administrative bøder og bødeforelæg fra politiet kræver ligeledes ikke samtykke fra Inatsisartut.

Udtrykket ”*frihedsberøvelse af nogen art*”, er videreført fra den hidtidige § 33, stk. 1. Bestemmelsen omfatter anholdelse, tilbageholdelse og anden frihedsberøvelse i forbindelse med håndhævelsen af lov og orden, endvidere frihedsberøvende foranstaltning ved dom, samt forvaring / sikkerhedsforvaring. Endvidere omfattes frihedsberøvende indgreb med baggrund i civilretlige sager, såsom manglende betaling, såfremt disse ifølge lovgivningen kan forvandles til, eller på anden måde give anledning til frihedsberøvelser. Fremstillinger i retten som skyldner eller vidne som led i en retlig undersøgelse er derimod ikke omfattet. Uden for bestemmelsen falder desuden frihedsberøvelser, der efter et lægeligt skøn er nødvendige for at afværge, at pågældende er til fare for sig selv eller sine omgivelser, såfremt indgrebet er hjemlet i lovgivningen om tvangsanvendelsen i psykiatrien, bekæmpelsen af smitsomme sygdomme eller lignende.

Forbeholdet vedrørende pågribelse ”*på fersk gerning*” vedrører situationer, hvor pågældende er anholdt under udførelsen eller i umiddelbar forlængelse af en handling, der er forbudt ifølge en kriminalretlig bestemmelse i kriminalloven for Grønland eller en særlov. Det er ikke afgørende, om medlemmet erkender et lovbrud.

I modsætning til den hidtidige bestemmelse i § 33, stk. 1, gælder immuniteten ikke alene under mødeperioderne, men hele valgperioden igennem. Behovet for at sikre funktionsdygtigheden for Inatsisartut kan ikke tilgodeses tilfredsstillende gennem en blot periodisk immunitet, dels fordi udvalgene er aktive også uden for mødeperioderne, dels fordi frihedsberøvelser uden for en mødeperiode kan kompromittere funktionsdygtigheden under kommende møder.

I tilfælde, hvor anmodninger om ophævelse af immuniteten for medlemmer af Inatsisartut fremsættes uden for Inatsisartutsamlingerne, kan Formandskabet efter bemyndigelse fra Inatsisartut træffe foreløbig beslutning, medmindre afgørelsen giver anledning til tvivl.

Til § 7

Bestemmelsens 1. og 2. pkt. er en uændret videreførelse af den hidtidige § 1, stk. 1. Bestemmelsen forpligter det ældste medlem, forstået som medlemmet med den længste sammenlagte anciennitet i Inatsisartut, herunder anciennitet i Landstinget i henhold til hjemmestyreloven, at indkalde Inatsisartut til et konstituerende møde inden for en frist på 45 kalenderdage efter valgdagen. Bestemmelsen sikrer, at Inatsisartut optager sit arbejde, således at eksempelvis eventuelle uklarheder om valgets resultat ikke må give anledning til at udsætte Inatsisartutmødet ud over fristdagen.

Konstitutionen af Inatsisartut på sit første møde efter et nyvalg omfatter som hidtil valg af et formandskab samt af øvrige udvalg såvel som repræsentanter til råd, nævn og øvrige repræsentationer uden for Inatsisartut. De hidtidige og forholdsvis detaljerede bestemmelser herom i §§ 15 og 21 videreføres ikke, da bestemmelser vedrørende udvalgenes og andre organers sammensætning og arbejdsgange som udgangspunkt angår interne anliggender i Inatsisartut, der henhører under forretningsordenen. Et antal lovpligtige udvalg med særlig betydning for funktionsmåde og relationer udadtil er derimod fortsat reguleret udtrykkeligt, navnlig i §§ 16-17 om et Finansudvalg, § 16, stk. 2, om et Udvalg for Forretningsordenen, §§ 18-19 om et

Revisionsudvalg, § 20, stk. 3, 1. pkt., om et Lovudvalg og § 21 om et Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg.

Den hidtidige § 20, hvorefter Inatsisartut har pligt til at konstituere sig selv efter valg af et nyt Naalakkersuisut eller efter et mistillidsvotum foreslås ikke videreført. Det hidtidige krav om en nykonstitution baserede sig på en formodning om, at der i de pågældende situationer vil være ændrede flertalsforhold i Inatsisartut, hvilket imidlertid ikke nødvendigvis er tilfældet. Da Inatsisartut kan konstituere sig på ny i alle tilfælde, hvor et flertal skønner det påkrævet, findes der ikke behov for en lovbestemmelse, der sætter dette skøn under en fast regel. Inatsisartut er dog ikke forhindret i at foreskrive nykonstitution i visse tilfælde i sin forretningsorden.

Bestemmelsens 3. pkt. viderefører den hidtidige § 1, stk. 2, og bemyndiger det ældste medlem af Inatsisartut til at fungere som tingets midlertidige mødeleder indtil valg af Formandskab har fundet sted. Den hidtidige lovgivning har også omtalt det ældste medlem som midlertidig formand, og forretningsordenen omtaler ham som ældsteformand. Selv om dette ordvalg ikke er anvendt i lovteksten, er der ikke herved tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af de funktioner, som det ældste medlem varetager ifølge den hidtidige praksis.

Formandskabet for Inatsisartut, hvis valg bestemmelsen forudsætter, har som hidtil som sin vigtigste opgave at afvikle samlingerne og lede dets møder. Mere detaljerede regler om valg af Formandskabet, svarende til den hidtidige § 2, er udeladt.

Endvidere videreføres den hidtidige § 11 om ledelsen af møder i Inatsisartut samt § 14, stk. 1, hvorefter Formandskabet fungerer som dagsordensudvalg, ikke. Det vil følgelig være op til Inatsisartut at fastsætte, om opgaven med at udarbejde dagsordener til møderne skal forblive hos formandskabet eller overdrages til et andet udvalg, herunder eventuelt et selvstændigt dagsordensudvalg.

Bemyndigelserne til det ældste medlem af Inatsisartut omfatter forberedelsen og ledelsen af det konstituerende møde, samt hvad der i øvrigt måtte være nødvendigt for at sikre, at Inatsisartut kan optage sit arbejde, for så vidt disse opgaver ikke er henlagt under andre organer, så som et midlertidigt Dagsordensudvalg eller et midlertidigt Udvalg til Valgs Prøvelse.

Oprettelsen af sådanne midlertidige udvalg foreslås ikke længere reguleret i lovteksten, men kan være genstand for en nærmere regulering i Forretningsordenen. Såfremt der ikke er truffet nærmere bestemmelse, kan det ældste medlem anmode medlemmer af Inatsisartut, så som parti-gruppernes ledere, om at bistå ham ved sit arbejde, og han kan i den forbindelse nedsætte midlertidige udvalg. Behovet herfor kan især skyldes, at det ældste medlem finder det gavnligt med en bred repræsentation af synspunkter for at sikre opbakning til sit arbejde. De midlertidige udvalgs arbejde vil i al væsentlighed være afsluttet, når Inatsisartut træder sammen og dermed får lejlighed til at foretage valg til Formandskab og udvalgsposterne.

Det ældste medlems opgaver, herunder opgaven som mødeleder, ophører på tidspunktet for valg af Formandskabet, hvilket først kan ske efter mandaternes godkendelse i Inatsisartut på baggrund af en indstilling fra et midlertidigt Udvalg til Valgs Prøvelse.

Efter samråd med **Oqaasiliortut**, Grønlands Sprognævn, er der foretaget en terminologisk ændring, således at det tidligere anvendte udtryk for ”valgs prøvelse” *qinersinerup misilinneqar-nissaa* ændres til *qinikkatut atuussinnaanermik aalajangiineq*. Betegnelsen for Udvalget til

Valgs Prøvelse ændres tilsvarende fra *Qinersinerup Misilinneqarnissaanut Ataatsimiititaliaq* til *Qinikkatut Atuussinnaanermik Aalajangiinnermut Ataatsimiititaliaq*. Ændringen, som alene vedrører lovens grønlandske udgave, er af ren sproglig karakter.

Til § 8

Bestemmelsen er en med sproglige ændringer en videreførelse af hidtidige § 29, stk. 1, og fastslår, at mindst halvdelen af medlemmerne skal være fysisk tilstede i Inatsisartut, her forstået som Inatsisartutsalen, for at Inatsisartut er beslutningsdygtigt. Kravet er ufravigeligt og gælder derfor også i en mulig krise- eller katastrofesituation, hvor eksempelvis trafiksystemet er brudt sammen. Det må imidlertid antages, at Naalakkersuisut i en sådan helt ekstraordinær situation kan foretage sig, hvad der måtte være fornødent for at sikre opretholdelsen af livsnødvendige samfunksfunktioner. Der er som hidtil set bort fra at regulere denne situation udtrykkeligt eller give Naalakkersuisut adgang til at udstede provisoriske Inatsisartutlove. En tilsvarende adgang til den danske regering fremgår af grundlovens § 23, hvorefter regeringen i særdeles påtrængende tilfælde, når Folketinget ikke kan samles, kan udstede foreløbige love, der dog ikke må stride mod grundloven og altid straks efter Folketingets sammentræden skal forelægges dette til godkendelse eller forkastelse.

For beslutningsdygtigheden er det uden betydning, om et tilstedeværende medlem under afstemningen stemmer for eller imod forslaget eller måtte vælge at afholde sig fra at stemme.

2. pkt. svarer til den hidtidige § 29, stk. 2, hvorefter alle beslutninger i tinget træffes efter stemmeflerhed, medmindre andet er fastsat. Det skønnes derimod ikke fornødent at videreføre en udtrykkelig bestemmelse svarende til § 29, stk. 3, hvorefter et forslag bortfalder, såfremt der ved en afstemning afgives lige mange stemmer for og imod et forslag. Denne regel er allerede indeholdt i kravet om et flertal og kan eventuelt præciseres i forretningsordenen. Beslutninger og afstemninger, der er foreskrevet i Inatsisartutloven, skal følgelig i overensstemmelse med hidtidig praksis vedtages med simpelt flertal, medmindre der for bestemte afstemningers vedkommende måtte være foreskrevet andet i lovgivningen.

Eksempelvis kan forretningsordenen bestemme, at nærmere angivne beslutninger kun kræver et kvalificeret mindretal af stemmer, så som 1/5-del, eksempelvis for at indrømme et ikke ubetydeligt mindretal af medlemmerne bedre muligheder for at fremskaffe oplysninger. Der kan også tænkes højere stemmekrav fastsat i forretningsordenen for bestemte beslutningers vedtagelse. Eksempelvis kunne et krav om 3/4-deles flertal sikre bred opbakning omkring visse interne beslutninger, så som at dispensere fra bestemmelser i Forretningsordenen. Der er i den hidtidige § 32 foreskrevet et stemmekrav på 3/5 dele af alle medlemmer af Inatsisartut for at ændre forslag, som Inatsisartut har vedtaget på en indeværende samling. Denne bestemmelse foreslås ikke bibeholdt i lovteksten, men kan videreføres i forretningsordenen, såfremt man finder behov herfor.

For valg, som Inatsisartut gennemfører til poster i udvalg og repræsentationer med videre, vil det som hidtil være forudsat, at reglerne om valg efter forholdstal anvendes.

Afstemmingsmåden i Inatsisartut foreslås ikke længere reguleret i Inatsisartutloven. Fremover vil det være op til forretningsordenen for Inatsisartut at foreskrive afstemningsformen.

Inatsisartut har i overensstemmelse med den nuværende praksis kun begrænsede muligheder for at delegere beslutningskompetence til Formandskabet eller enkelte udvalg, da den endeli-

ge politiske beslutningstagning, herunder udpegning til politiske poster, er forbeholdt Inatsisartut, dvs. plenum. Det eneste eksempel er delegationen til Finansudvalget for Inatsisartut i forslaget § 16, stk. 2, svarende til § 16, stk. 2, i den hidtidige landstingslov. Derimod er der ikke rettlige hindringer for, at Inatsisartut kan delegerede beslutningsforberedende og administrative opgaver. Således er der blandt andet mulighed for at delegerede opgaven med at forberede tilrettelæggelsen af samlinger og de enkelte mødedage.

Der er ifølge den hidtidige parlamentariske praksis også mulighed for, at Formandskabet eller andre udvalg uden for mødeperioderne bemyndiges til på vegne af Inatsisartut at træffe foreløbige afgørelser i særligt hastende sager, hvis udfald ikke giver anledning til væsentlig tvivl. Eksempler herpå er Formandskabets stillingtagen til begæringer om orlov eller udtræden fra Inatsisartut, jf. § 55 i den nuværende forretningsorden. Herved undgås efter omstændighederne anvendelse af de betydelige ressourcer, som kan være forbundet med at samle Inatsisartut i utide. Inatsisartut vil, i alt fald i tilfælde af uenighed i udvalget, forbeholde sig sin endelige stillingtagen ved førstkommende samling, ligesom det bemyndigede udvalg vil være berettiget til at henskyde tvivlsomme sager til afgørelse i Inatsisartut som helhed.

Særligt vidtrækkende beslutninger, så som spørgsmålet om fortabelse af valgbarhed i henhold til § 3, overlades ikke til et udvalg, idet der lægges afgørende vægt på muligheden for protester fra bare et enkelt medlem af Inatsisartut, herunder det medlem, beslutningen vedrører. Derimod er Inatsisartut ikke forhindret i at tage beslutning om ophævelse af den parlamentariske immunitet for et medlem af Inatsisartut i henhold til § 6, stk. 2, uanset den pågældendes egne ønsker. En sådan beslutning berører ikke umiddelbart sammensætningen af Inatsisartut og kan efter omstændighederne nærmest have karakter af en formalitet

Til § 9

Stk. 1 og 2 er med sproglige ændringer en videreførelse af de hidtidige §§ 12, stk. 1, og 13. Derimod foreslås den hidtidige § 12, stk. 2 ikke videreført, hvorefter forhandling om uddeling af anerkendelser og belønninger, som tildeles af Inatsisartut, behandles for lukkede døre. En bestemmelse herom skønnes at henhøre under forretningsordenen.

Stk. 1 fastslår princippet om offentlighed i forhandlingerne i Inatsisartut, hvilket først og fremmest forpligter Inatsisartut til at give offentligheden, herunder pressen, adgang til de mundtlige forhandlinger, dog under rimelig hensyntagen til pladsforhold og sikkerhed. Offentlighedsprincippet er en naturlig konsekvens af, at Inatsisartut er et folkevalgt og demokratisk organ, og skal ikke mindst give offentligheden indblik i samspillet mellem Inatsisartut og Naalakkersuisut. Dørlukning må derfor være forbeholdt særlige situationer, hvor kravet om offentlighed i beslutningsprocessen må vige for tungtvejende modstående hensyn. Sådanne hensyn kan især foreligge, hvis en beslutning kræver en diskussion af enkeltpersoners private forhold og egnethed, så som ved uddeling af fortjenester og belønninger samt ved udpegninger til råd, nævn og andre tillidshverv. Der tilsigtes ikke ændringer i forhold til den hidtidige praksis vedrørende dørlukninger.

Offentlighedsprincippet gælder kun møder i Inatsisartut, forstået som møder i plenum, og regulerer følgelig ikke udvalgsmøder, herunder samråd med medlemmer af Naalakkersuisut, møder med deputationer eller udvalgs høring af eksperter m.v. Bestemmelsen kan heller ikke påberåbes som en hjemmel til at kræve skriftligt materiale udleveret af Inatsisartut, idet afstemningens genstand og resultat dog vil blive offentliggjort, uanset om selve afstemningen måtte være omfattet af dørlukningen.

Stk. 2 fastslår grønlandsk som arbejdssprog i Inatsisartut og sikrer samtidig, at medlemmer af Inatsisartut, der ikke behersker grønlandsk, har adgang til at tale dansk i Inatsisartut med tolkning til grønlandsk. Herved sikres det, at dansksprogede, der er blevet valgt til medlemmer af Inatsisartut, også reelt har mulighed for at varetage det mandat, de har fået fra befolkningen. Hensynet til Inatsisartutmedlemmernes parlamentariske ytringsfrihed samt den demokratiske proces vil således kræve, at der stilles fornøden tolkebistand til rådighed under forhandlingerne. Dette svarer til praksis i henhold til § 13 i den hidtidige landstingslov. Endvidere sikres den dansksprogede befolkningsgruppe en grundlæggende mulighed for at følge arbejdet i Inatsisartut gennem en løbende tolkning af forhandlingerne. Dermed sikres, at denne befolkningsgruppe kan tage del i den demokratiske proces og vurdere deres valgte repræsentanters arbejde på et veloplyst grundlag.

Stk. 3 viderefører den hidtidige § 34, som havde følgende ordlyd: ”*Landstingets forhandlinger med tilhørende bilag offentliggøres på grønlandsk og på dansk i en under Landstingets formandskabs tilsyn udarbejdet udgave, af hvilken et eksemplar sendes til landstingsmedlemmerne, rigsombudsmanden, regeringen og samtlige kommunalbestyrelser.*”. Den nu valgte formulering er kortere, men sigter ikke mod ændringer af gældende praksis. Det vil imidlertid fremover være op til Inatsisartut selv at fastlægge, hvem der skal føre løbende tilsyn med forhandlingernes gengivelse, tolkning og offentliggørelse, således at det eksempelvis kan besluttes at overdrage opgaven til Udvalget for Forretningsordenen.

Endvidere kan Inatsisartut, eventuelt gennem bestemmelser i forretningsordenen, løbende vurdere, hvordan offentliggørelse skal ske og hvem der måtte have behov for en løbende underretning om forhandlingerne. Inatsisartut vil blandt andet kunne beslutte at overgå til en ren elektronisk offentliggørelse af sine forhandlinger via hjemmesiden og mailabonnementer, hvis det vurderes, at de trykte forhandlinger har mistet offentlighedens interesse og at arkivering kan ske på betryggende vilkår.

Pligten til offentliggørelse vedrører forhandlingerne, det vil sige en fuldstændig udskrift af alle talebidrag, samt alle bilag, forstået som det oprindelige forslag til dagsordenspunkt sammen med de bemærkninger, notater, udvalgsbetænkninger, ændringsforslag og andet materiale, der har dannet grundlag for debatten i Inatsisartut.

Offentliggørelse skal ske på grønlandsk og dansk, idet det herved er forudsat, at materialet som regel foreligger på disse to sprog. I enkelte tilfælde foreligger materialet kun på det ene sprog, eventuelt suppleret af et resumé på det andet, ligesom bestemte dokumenter, så som internationale konventioner, undtagelsesvis har kunnet forelægges på engelsk eller et andet fremmedsprog, ledsaget af et oversat resumé. Dette kan skyldes, at en yderligere oversættelse ville være uforholdsmæssig ressourcekrævende i forhold til informationsbehovet om emnet. I disse situationer er det uanset bestemmelsens ordlyd som hidtil tilstrækkeligt at offentliggøre de sprogversioner, som rent faktisk har dannet grundlag for behandling i Inatsisartut.

Stk. 4 viderefører den hidtidige bestemmelse i § 9, stk. 3, 1. pkt.

Da Rigsombudsmanden i Grønlands adgang som hidtil kun vedrører møder, hvor der i forvejen er adgang for offentligheden, har bestemmelsen først og fremmest den praktiske betydning, at Rigsombudsmanden ikke kan nægtes adgang til Inatsisartutsalen på grund af pladsproblemer eller lignende. Rigsombudsmandens ret til at overvære møder i Inatsisartut omfat-

ter ikke en ret til at tale eller på anden måde deltage eller gribe ind i forhandlingerne. Inatsisartut er på den anden side ikke retligt forhindret i at tildele Rigsombudsmanden ordet.

Til § 10

Bestemmelsen viderefører den hidtidige § 9, stk. 2. Derimod foreslås det ikke at videreføre det hidtidige krav i § 9, stk. 1, om to ordinære årlige samlinger. Inatsisartut har dermed for fremtiden friere muligheder for at tilrettelægge sit arbejde, for eksempel med flere ordinære samlinger eller et fortløbende Inatsisartutår. Sådanne ordninger vil, ligesom en videreførelse af den nuværende praksis, bero på bestemmelser i forretningsordenen.

Der fastsættes som hidtil ikke en bestemt frist, inden for hvilken Inatsisartut senest skal træde sammen efter begæring. Spørgsmålet må afgøres konkret af formanden for Inatsisartut under behørig hensyntagen til begæringens omstændigheder samt de praktiske muligheder. Formanden må eventuelt foretage en skønsmæssig afvejning mellem hensynet til at sammenkalde flest mulige medlemmer og hensynet til at samle Inatsisartut hurtigst muligt. I bestemte situationer kan Inatsisartut være forpligtet til at træde sammen med meget kort varsel, jf. eksempelvis udskrivning af valg efter mistillidsvotum, der er omtalt i bemærkningerne til § 28.

I stk. 2 videreføres den hidtidige § 9, stk. 4, hvorefter Inatsisartut under en ordinær samling fastsætter mødetidspunktet for næste ordinære samling. Bestemmelsen skønnes velegnet til at sikre forudsigelighed og kontinuitet i mødevirksomheden, blandt andet til gavn for offentligheden samt planlægningsmuligheder for Naalakkersuisut.

Til § 11

Bestemmelsen viderefører den hidtidige § 10, stk. 1, i en revideret form, hvor det ikke længere opregnes, hvem der kan stille forslag til dagsordenspunkter. Dette spørgsmål foreslås i stedet reguleret i § 13.

Til § 12

Bestemmelsen i stk. 1 viderefører den hidtidige § 28, 1. pkt. med en sproglig tilretning.

Udtrykket ”*offentligt anliggende*” skal forstås meget bredt og omfatter alle forhold, som kan være genstand for offentlig regulering eller beslutningstagning, eller som på anden måde berører fælles samfundsinteresser.

Udtrykket ”*oplysning*” omfatter såvel faktuelle som retlige oplysninger samt oplysninger om politiske vurderinger og hensigter.

Det påhviler Naalakkersuisut som en embedspligt at afgive et retvisende og fyldestgørende svar, og Naalakkersuisut må om fornødent udfolde rimelige anstrengelser for at få et spørgsmål belyst nærmere. Skulle Naalakkersuisut se sig ude af stand til at besvare et spørgsmål, skal dette meddeles Inatsisartut. Der kan henvises til reglerne i den gældende landstingslov om landsstyremedlemmernes ansvarlighed, hvoraf det fremgår, at et medlem af Naalakkersuisut ikke må give Inatsisartut urigtige eller vildledende oplysninger, der er af væsentlig betydning for sagen. Et medlem af Naalakkersuisut må endvidere ikke under behandlingen af en sag i Inatsisartut fortie oplysninger, der er af væsentlig betydning for dets bedømmelse af sagen.

Naalakkersuisut må ikke uden videre fortie oplysninger, fordi de er undergivet fortrolighed, men kan i stedet meddele, at der foreligger oplysninger, der på grund af nærmere angivne forhold ikke kan viderebringes. Oplysninger, der er omfattet af reglerne om offentlighed i forvaltningen kan altid videregives til Inatsisartut i offentlighed. Herudover er videregivelse af fortrolige oplysninger fra Naalakkersuisut til Inatsisartut altid berettiget, hvor dette ikke hindres af en specifik lovbestemmelse.

Forretningsordenen for Inatsisartut kan regulere forskellige spørgeformer, så som mundtlige og skriftlige spørgsmål, spørgetimer m.v., og i den forbindelse fastsætte formkrav samt spørge- og svarfrister etc. Det kan endvidere reguleres, hvordan medlemmernes spørgeret skal varetages i særlige situationer, så som i forbindelse med forespørgselsdebatter eller spørgsmål fra Inatsisartutudvalgene.

Til § 13

Bestemmelsen regulerer, hvem der kan fremsætte forslag om visse dagsordenspunkter, herunder lovforslag, til beslutning i Inatsisartut. Bestemmelserne har hidtil været fastsat i § 22, stk. 1, 1. pkt., for så vidt angår Inatsisartutlove samt i § 10 for dagsordenspunkter generelt. Vedrørende forslag til finanslov er det forudsat, at dette fremsættes af Naalakkersuisut, jf. § 16, hvilket imidlertid ikke indebærer en begrænsning i Inatsisartutmedlemmers adgang til at fremsætte ændringsforslag til finansloven.

Listen over forslagsstillere er udtømmende. Selv om bestemmelsen efter sin ordlyd alene vedrører forslag til beslutning, er det forudsat, at andre forslag, så som spørgsmål, redegørelser og forespørgselsdebatter, kun kan fremsættes af samme personkreds, da disse dagsordenspunkter forbereder eventuel beslutningstagning i Inatsisartut på et senere tidspunkt.

Den danske regerings ret til at fremsende forslag til Inatsisartut efter den hidtidige § 10 foreslås ophævet, idet bestemmelsen ikke har haft praktisk betydning. Der har i stedet dannet sig den faste kutyme, at de såkaldte ”regeringsforslag” af regeringen fremsendes til Naalakkersuisut, der på eget politisk ansvar fremsætter dem som et forslag fra Naalakkersuisut til Inatsisartutbeslutning. Denne praksis er nu lovfæstet i bestemmelsens stk. 2.

Ligeledes udgår den udtrykkelige angivelse af partier som forslagsberettigede, jf. den hidtidige § 10, stk. 1. Medlemmerne af Inatsisartut kan dog som hidtil stille forslag i fællesskab, herunder partivis.

Det følger af § 5, stk. 3, at Inatsisartut i sin forretningsorden bindende kan regulere de formkrav, forslagene skal leve op til. Det skønnes følgelig unødvendigt at medtage en udtrykkelig regel om fastsættelse af formkrav og frister, svarende til de hidtidige § 10, stk. 4, § 22, stk. 1, 3. pkt., og § 22, stk. 2, hvorefter Inatsisartut fastsætter regler for, hvorledes dagsordenspunkter og ændringsforslag anmeldes til og forelægges for Inatsisartut.

Bestemmelsen indeholder ikke et udtrykkeligt forbehold om, at Inatsisartut skal give sit samtykke til at bringe et emne under forhandling. Inatsisartut følger imidlertid en praksis udledt af grundlovens § 53, idet Formandskabet kan indstille til Inatsisartut at afvise bestemte forslag fra optagelse som dagsordenspunkter. Dette kan navnlig være aktuelt ved manglende overholdelse af forretningsordenens bestemmelser, såsom formkrav eller væsentlige uklarheder vedrørende forslagens indhold og beslutningstema. Formandskabet ville også i andre situationer

kunne indstille forslag til afvisning, eksempelvis på grund af et uacceptabelt sprogbrug, selv om forretningsordenen ikke måtte indeholde bestemmelser om værdigt sprogbrug med videre.

Den hidtidige bestemmelse i § 10, stk. 3, foreslås ikke videreført. Efter denne bestemmelse skulle forslag, forespørgsler eller sager i øvrigt, der af regeringen eller Inatsisartut betegnes som hastende, optages på dagsordenen for vedkommende samling i Inatsisartut. En sådan regel udgør imidlertid, hvis den fortolkes efter sin ordlyd, et kraftigt indgreb i uafhængigheden for Inatsisartut, idet den afskærer dets skøn over, hvordan dagsordenpunktet kan behandles på en hensigtsmæssig måde. Det må i stedet være op til forretningsordenen at regulere, hvorvidt fastsatte frister med videre kan fraviges under visse omstændigheder, herunder i hastende tilfælde. Uanset om et forslag må betragtes som hastende, vil Inatsisartut aldrig være forpligtet til at tage forslaget op til beslutning, hvis Inatsisartut skønner, at forslaget ikke kan behandles forsvarligt på det foreliggende grundlag og indenfor den ønskede frist.

Til § 14

Bestemmelsen svarer til den hidtidige § 22, stk. 1, og fastsætter, at forslag til Inatsisartutlove skal undergives tre behandlinger, inden de gyldigt kan vedtages. Fremgangsmåden skal tilgodese behovet for en grundig vurdering og debat af bindende retsfor skrifter, inden de tages op til endelig beslutning. Behandlingerne skal som udgangspunkt placeres, så de giver mulighed for en grundig udvalgsbehandling. I særligt hastende tilfælde er det imidlertid ifølge den hidtidige praksis muligt at beslutte, at behandlingerne skal foregå i umiddelbar forlængelse af hinanden, såfremt denne fremgangsmåde forekommer forsvarlig i det konkrete tilfælde.

For at et dagsordenspunkt i henhold til denne bestemmelse kan anses som et forslag til Inatsisartutlov, skal det fremtræde i lovform, således at det efter sin form og indhold kan ikraftsættes som bindende ret. De nærmere formkrav til grønlandske Inatsisartutlove kan, for så vidt de ikke er reguleret i forretningsordenen for Inatsisartut, udledes af fast lovgivningspraksis. Det udtrykkelige krav om lovform er en videreførelse af den hidtidige § 22, stk. 1, 2. pkt.

Til § 15

Bestemmelsen svarer til de hidtidige § 23, stk. 1 og 2, dog i sprogligt ændret form. Der er ikke tilsigtet indholdsmæssige ændringer i forhold til gældende praksis. Naalakkersuisut har pligt til at fremsætte finanslovsforslaget for det kommende finansår i passende tid forud for den i lovteksten nævnte seneste dato for vedtagelsen, og Naalakkersuisut er i den forbindelse bundet af de anmeldelsesfrister, Inatsisartut måtte fastsætte enten generelt eller specifikt for finanslovsforslagets vedkommende.

Fristen giver Naalakkersuisut og kommunerne mulighed for at tage højde for finansloven i forbindelse med Inatsisartutlovens implementering, budgetlægningen med videre. Såfremt fristen ikke kan overholdes, vil det således medføre en række praktiske problemer. Bestemmelsen vil dog i en sådan situation kunne opfyldes ved at vedtage en midlertidig bevillingslov, der bemyndiger Naalakkersuisut til at opkræve lovhjemlede skatter og oppebære Selvstyrets øvrige indtægter samt afholde de udgifter, der er nødvendige for at opretholde og videreføre Selvstyrets institutioners og virksomheders drift samt andre foranstaltninger iværksat med hjemmel i lov, bevillingslov eller given bevilling i øvrigt.

Til §§ 16-17

Bestemmelserne er en videreførelse af de hidtidige §§ 16-16a, jf. bemærkningerne til landstingslov nr. 18 af 20. november 2006. Som eneste ændring er ordlyden i § 16, stk. 3, ”sidste ordinære møde i det pågældende finansår” rettet til ”første ordinære møde i det efterfølgende finansår”.

Til §§ 18-19

Bestemmelserne er en uændret videreførelse af de hidtidige §§ 17-17a, jf. bemærkningerne til landstingslov nr. 18 af 20. november 2006.

Til § 20

Bestemmelsen om Ombudsmanden for Inatsisartut stemmer fuldt ud med allerede gældende ret og parlamentarisk praksis, idet der overvejende er tale om en gengivelse af udvalgte regler i Inatsisartutlov om Ombudsmanden for Inatsisartut. De udvalgte regler skønnes at være centrale i den forstand, at de definerer ombudsmandens grundlæggende opgaver og relationer til Inatsisartut. Ved at medtage disse regler i en Inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut, understreges det, at ombudsmandsinstitutionens virke er tæt knyttet til de øverste selvstyreorganers funktioner.

Stk. 1, 1. pkt., svarer til ombudsmandslovens § 1, hvorefter Inatsisartut efter hvert Inatsisartutvalg samt ved embedsledighed vælger en ombudsmand, der på vegne af Inatsisartut har indsigt med Selvstyrets forvaltning samt kommunernes forvaltning.

Bestemmelsens 2. pkt. svarer til ombudsmandslovens § 3, stk. 1. Kravet om, at ombudsmanden ikke må være medlem af Inatsisartut, Naalakkersuisut eller kommunale råd, understreger, at ombudsmanden varetager et ikke-politisk embede, hvis opgaver forventes løst efter rent juridisk-faglige synspunkter, som det eksempelvis også kendes fra domstolene.

Det kræves, at ombudsmanden skal have en juridisk universitetsuddannelse på kandidatniveau, jf. ombudsmandslovens § 3, stk. 2.

Stk. 2 svarer ordret til ombudsmandslovens § 1, stk. 2. Bestemmelsen understreger, at ombudsmandens stilling beror på tilliden hos Inatsisartut, således at ombudsmanden til enhver tid kan afskediges uden angivelse af yderligere grunde end manglende tillid. Afskedigelse på grund af manglende tillid vil altid medføre, at embedets indehaver øjeblikkeligt fritages for sine pligter.

Stk. 3, 1. pkt., er en ny bestemmelse, der markerer, at ombudsmanden indgår i et løbende samspil med Inatsisartut, navnlig i form af løbende indberetninger og meddelelser om emner af særlig interesse for Inatsisartut.

Bestemmelsen fastslår samtidig Lovudvalget i Inatsisartut som et lovpligtigt udvalg, der har til opgave at vurdere, hvad ombudsmandens løbende indberetninger og meddelelser bør give anledning til. Lovudvalget anses i denne forbindelse for at være det udvalg, under hvis område den almindelige forvaltningsret henhører. Lovudvalget har ikke hidtil været anset som et lovpligtigt udvalg, men har siden ombudsmandsinstitutionens oprettelse under forskellige navne fungeret som ressortudvalg for institutionens arbejde. Lovudvalgets pligt til løbende at følge ombudsmandens arbejde omfatter ikke et tilsynsansvar vedrørende embedets drift, det vil sige institutionens administrative, personalemæssige eller økonomiske forhold. For så vidt

angår nye eller ændrede bevillinger til uforudsete formål i løbet af et finansår, er institutionen dog undergivet Udvalget for Forretningsordenen, jf. § 16, stk. 2, 2. pkt.

Stk. 3, 2. pkt., svarer til den gældende ombudsmandslovs § 10, stk. 1, 1. pkt. Den årlige beretning skal give et sammenhængende billede af ombudsmandens arbejde og mest væsentlige iagttagelser i beretningsåret. Beretningen giver Inatsisartut en regelmæssig lejlighed til at vurdere, hvorvidt ombudsmandens arbejde lever op til forventningerne. Beretningen kan endvidere, hvis den offentliggøres, bidrage til offentlighedens indsigt i forvaltningens arbejde samt i forvaltningsretlige problemstillinger. Efter de nuværende regler skal den årlige beretning offentliggøres i medfør af ombudsmandslovens § 10, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 4 forpligter lovgiveren til at regulere ombudsmandens nærmere forhold ved Inatsisartutlov med henblik på at sikre klare og bindende rammer for ombudsmandens virke. Kravet er i dag allerede opfyldt gennem vedtagelsen af Inatsisartutlov nr. 8 af 3. december 2009 om Ombudsmanden for Inatsisartut, som blandt andet omhandler ombudsmandens ansvarsområde, konkrete beføjelser, indberetnings- og meddelelsespligter, behandling af borgerklager, samt visse ansættelses- og fratrædelsesvilkår. Forhold, der ikke kræver lovhjemmel for at være bindende, kan fastsættes på anden måde end ved Inatsisartutlov, eksempelvis ved instruks fra Inatsisartut, jf. ombudsmandslovens § 6, stk. 2, eller gennem gensidig aftale. Ombudsmanden kan herudover indgå driftsaftaler med institutioner under Naalakkersuisut vedrørende for eksempel bygnings- eller lønadministrationen på ombudsmandsinstitutionens område.

Til § 21

Bestemmelsen erstatter den hidtidige § 18 om Landstingets Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Udvalg. Bestemmelsen ajourfører udvalgets opgaver på baggrund af selvstyrelovens kapitel 4. Desuden indebærer forslaget, at de 2 grønlandske medlemmer af Folketinget ikke længere ved Inatsisartutlov udpeges som faste tilfornordnede til udvalget. Dette sker på opfordring fra Formandskabet i betænkning EM 2003/143 (Forslag til landstingslov om ændring af landstingslov om Landstinget og Landsstyret), samt på grund af en retlig tvivl om, hvorvidt medlemmer af Folketinget ved Inatsisartutlov kan forpligtes til at fungere som tilfornordnede til et Inatsisartutudvalg. Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg har dog fortsat mulighed for at inddrage eksterne parter i sit arbejde, herunder tilfornordnede, såfremt disse er indstillet på at påtage sig opgaven. De nærmere regler herom fastsættes i forretningsordenen, henholdsvis udvalgets forretningsorden.

Bestemmelsens stk. 1 definerer Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalgs opgaver, herunder samspillet med Naalakkersuisut. Stk. 2 vedrører tavshedspligt om fortrolige oplysninger, der tilgår udvalget.

Stk. 1, 1. pkt., angår udvalgets behandling af oplysninger, som modtages af Naalakkersuisut, uanset om orienteringen sker løbende, regelmæssigt eller på given foranledning, og uanset om orienteringen sker skriftligt eller mundtligt.

Ansvar hos Naalakkersuisut for udenrigspolitikken er i dag beskrevet i selvstyrelovens kapitel 4 med bemærkninger, og Naalakkersuisut udøver sin virksomhed på det udenrigspolitiske område på sædvanligt parlamentarisk grundlag og under sædvanligt ansvar over for Inatsisartut. Som et led i dette ansvar giver Naalakkersuisut redegørelser og orienteringer til Inatsisartut, henholdsvis Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg, navnlig om følgende:

- 1) Forestående forhandlinger, som Naalakkersuisut deltager i, om indgåelse af folkeretlige aftaler med virkning for Grønland.
- 2) Andre væsentlige udenrigs- og sikkerhedspolitiske aktiviteter eller beslutninger, for eksempel indgåelse af politiske erklæringer med andre lande.
- 3) Andre udenrigs- og sikkerhedspolitiske begivenheder af betydning for Grønland.
- 4) Udenrigs- og sikkerhedspolitiske forhold vedrørende Grønland, som den danske regering meddeler Folketingets Udenrigspolitiske Nævn.

De i nr. 1 anførte forhandlinger om indgåelse af folkeretlige aftaler henviser til forhandlinger, der sker inden for rammerne af kapitel 4 i selvstyreloven, dvs. dels forhandlinger, hvor Naalakkersuisut har aftalekompetencen, dels forhandlinger, hvor regeringen har kompetencen, og som Naalakkersuisut deltager i. Naalakkersuisut orienterer Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg forud for gennemførelse af forhandlingerne. Forhandlinger skal forstås bredt og sikre Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalgs indsigt i Naalakkersuisuts dispositioner, også forud for egentlige forhandlinger, når dispositionerne medvirker til at fastlægge Grønlands Selvstyres forhandlingsposition.

Stk. 1, 2. pkt., supplerer stk. 1, 1. pkt. Bestemmelsens retlige betydning er først og fremmest en tilkendegivelse af, at stk. 1, 1. pkt., ikke må forstås som en udtømmende beskrivelse af udvalgets opgaver eller handlemuligheder.

Stk. 2 vedrører udvalgets pligt til at iagttage tavshed om fortrolige oplysninger. Bestemmelsen svarer med enkelte præciseringer til den gældende § 18, stk. 4.

En lang række dokumenter og oplysninger, som Naalakkersuisut og dermed også i visse tilfælde den danske regering meddeler Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg, er fortrolige. Det er blandt andet aftalt med den danske regering, at regeringens orienteringer til Folketingets Udenrigspolitiske Nævn om forhold af betydning for Grønland formidles til Naalakkersuisut, således at der i størst muligt omfang kan ske samtidig orientering af Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg.

Ved Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalgs afgørelse om inddragelse af eksterne parter i udvalgets arbejde må udvalget sikre, at fortroligheden respekteres. Regler for inddragelse af eksterne parter forudsættes fastsat i Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalgs forretningsorden. For så vidt angår udvalgsformandens adgang til at pålægge udvalgsmedlemmer tavshed omkring modtagne oplysninger er denne beføjelse tiltænkt situationer, hvor udvalget modtager fortrolige oplysninger uden om Naalakkersuisut og den danske regering, for eksempel under møder med repræsentanter for udenlandske eller internationale organer. Beføjelsen indebærer derimod ikke en adgang for udvalgets formand til at underkende, at Naalakkersuisut eller den danske regerings vurderer, at oplysninger modtaget fra deres side er fortrolige. Endvidere er det forudsat, at påbuddet kun gives, hvor dette er påkrævet af saglige grunde, således at bestemmelsen ikke giver en selvstændig hjemmel til udvalgets formand for at gøre vilkårlige indgreb i udvalgsmedlemmernes ytringsfrihed ud fra politiske overvejelser. Det nærmere reguleres i forretningsordenen, henholdsvis udvalgets forretningsorden.

Til § 22

Stk. 1 viderefører den hidtidige § 5, stk. 1. Valg af et Naalakkersuisut skal mindst foretages efter hvert valg til Inatsisartut, det vil sige i starten af den konstituerende samling. Inatsisartut kan herudover også på andre tidspunkter vælge et helt nyt Naalakkersuisut, forstået som et

Naalakkersuisut under en ny formand, jf. stk. 2, eksempelvis som følge af ændrede flertalsforhold i Inatsisartut. Ligeledes kan formanden for Naalakkersuisut, også uden for den i stk. 3 omhandlede situation, til enhver tid indstille et nyt antal medlemmer af Naalakkersuisut til godkendelse af Inatsisartut.

Valget af Naalakkersuisut gælder for hele den ordinære valgperiode for Inatsisartut, eller indtil der udskrives valg i utide. I tiden fra udskrivelsen af nyvalg, jf. § 26, til valg af det nye Naalakkersuisut vedbliver det fratrædende Naalakkersuisut med at fungere som et såkaldt forretningsnaalakkersuisut efter reglen i § 29.

Stk. 2 viderefører den hidtidige § 3, stk. 2. Kandidater til posten som formand for Naalakkersuisut skal have opnået sæde i Inatsisartut. Det er i den forbindelse uden betydning, om en kandidat måtte være indkaldt som suppleant for et andet medlem af Inatsisartut. Menige medlemmer af Naalakkersuisut behøver ikke være medlemmer af Inatsisartut, men skal opfylde valgbarhedskriterierne, herunder værdighedskravet, til Inatsisartut, jf. stk. 4. I praksis sker valget af formand for Naalakkersuisut samtidig med valget af de øvrige medlemmer af Naalakkersuisut. Men valget af formand hhv. medlemmer sker som to særskilte punkter på den konstituerende samling i Inatsisartut.

Stk. 3, 1. pkt., viderefører den hidtidige § 3, stk. 3, i redigeret form. Der foreskrives ikke et mindste eller højeste antal medlemmer, som formanden for Naalakkersuisut skal indstille. Formanden for Naalakkersuisut kan imidlertid ikke undlade en indstilling, som omfatter en flerhed af medlemmer, det vil sige mindst to. Medlemmerne af Naalakkersuisut skal indstilles samlet som én liste over navngivne personer.

Det er ikke et retligt krav, at indstillingen oplyser den påtænkte ressortfordeling, og bestemmelsen er følgelig heller ikke udtryk for, at Inatsisartut har en kompetence vedrørende fordelingen af forretningerne svarende til den ret formanden for Naalakkersuisut har efter § 23, stk. 1.

Stk. 3, 2. pkt., viderefører den hidtidige § 3, stk. 4, som udelukker, at de indstillede medlemmer af Naalakkersuisut kan sættes til afstemning enkelt- eller gruppevis. Inatsisartut kan ikke foretage ændringer i indstillingen, heller ikke i form af tilføjelser.

Skulle Inatsisartut ikke følge indstillingen fra formanden for Naalakkersuisut vedrørende de øvrige medlemmer af Naalakkersuisut, berører dette ikke hans egen stilling som formand for Naalakkersuisut, og situationen kan ikke retligt sidestilles med en mistillidssituation. Formanden for Naalakkersuisut kan i givet fald vælge at foretage en ny indstilling til Inatsisartut, eventuelt med en ændret sammensætning, eller begære sin afsked eller fremsætte forslag til Inatsisartutlov om udskrivelse af ekstraordinært valg. Indtil valget af et fuldt funktionsdygtigt Naalakkersuisut er gennemført i henhold til stk. 3, kan formanden for Naalakkersuisut varetage de beføjelser, der ellers er tillagt et fungerende Naalakkersuisut efter princippet i § 29, 2. pkt. I mellemtiden påhviler det formanden for Naalakkersuisut fortsat som en embedspligt inden for en rimelig tid at udarbejde og fremsætte en ny indstilling over navngivne medlemmer af Naalakkersuisut til valg i Inatsisartut.

Stk. 4 viderefører den hidtidige § 7, dog således, at der ikke længere sker en udtrykkelig henvisning til, at prøvelsen af valgbarhed skal foregå i Udvalget for Valgs Prøvelse. Den hidtidige praksis herom forventes imidlertid at fortsætte, og Inatsisartut kan vælge at afvente udvalgets arbejde, inden der stemmes om indstillingen fra formanden for Naalakkersuisut vedrø-

rende valg af medlemmer af Naalakkersuisut. Udvalget for Valgs Prøvelse kan også på et senere tidspunkt meddele Inatsisartut, at valgbarheden for et medlem af Naalakkersuisut må anses for at være fortabt på grund af nye omstændigheder. Inatsisartut vil herefter tage stilling til spørgsmålet om fritagelse af det pågældende medlem af Naalakkersuisut eller, såfremt det er formanden for Naalakkersuisut, der har mistet sin valgbarhed, træffe beslutning om valg af nyt Naalakkersuisut.

I stk. 5 er fastslået, at hvervet som medlem af Naalakkersuisut - ligesom hvervet som medlem af Inatsisartut, jf. § 4, stk. 1 - er pligtmæssigt borgerligt ombud. Dette har forudsætningsvis fremgået af den hidtidige § 8, stk. 1, hvorefter Inatsisartut afgør, om en begæring om at udtræde af Naalakkersuisut eller om at få bevilget orlov, skal imødekommes.

Stk. 6 viderefører den hidtidige § 4, stk. 2. De pågældende lovregler er i dag fastsat i landstingslov nr. 6 af 13. maj 1993 om landsstyremedlemmers ansvarlighed.

Med udtrykket ”*ansvarlighed for de enkelte medlemmer af Naalakkersuisut*” menes det retlige ansvar der påhviler formanden samt de øvrige medlemmer af Naalakkersuisut for handlinger og undladelser i forbindelse med deres embedsførelse. Herved omfattes både medlemmets adfærd som øverste forvaltningschef og som medlem af Naalakkersuisut med de heraf følgende embedspligter, såsom oplysningspligter i forhold til Inatsisartut.

Det retlige ansvar omfatter såvel et kriminalretligt som et civilretligt ansvar, således at der kan fastsættes regler vedrørende ansvarsbetingelserne (kriminalrettens almindelige del), gerningsindhold (kriminalrettens specielle del), processuelle spørgsmål og eksempelvis erstatningsbetingelser ved ansvarspådragende adfærd. En regulering af disse spørgsmål ved Inatsisartutlov skal ske med respekt for, at det lovgivningsmæssige og administrative ansvar vedrørende retsvæsenet og den almene kriminalret indtil videre henhører under rigsmyndighederne.

Baggrunden for, at spørgsmålet skal reguleres i en særlig Inatsisartutlov er, at den almene kriminalret ikke anses som fuldt tilstrækkelig for at håndhæve en overholdelse af de særlige embedspligter, der påhviler selvstyrets øverste politiske ledelse. Udformningen af særlige ansvarsregler kan kun ske ved Inatsisartutlov, jf. grundlovens § 61, 1. pkt., hvorefter den dømmende magts udøvelse kun kan ordnes ved lov.

Bestemmelsen tager ikke stilling til spørgsmålet om, hvilken adfærd der skal anses som ansvarspådragende, hvem der kan være berettiget til at rejse en ansvarssag, eller i hvilket forum sagen skal behandles og afgøres, således at disse spørgsmål må reguleres i den særlige lovgivning, jf. landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed.

Da der er tale om et retligt ansvar, skal afgørelsen træffes ved de almindelige domstole. I den gældende landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed, § 11, stk. 3, er disse sager henlagt til Grønlands Landsret som 1. instans. Der er imidlertid intet til hinder for, eksempelvis at fastsætte særlige bestemmelser om domstolens sammensætning ved pådømmelsen af sager om medlemmer af Naalakkersuisut, såfremt Selvstyret efter evt. overtagelse af den lovgivende kompetence vedrørende domstolene måtte ønske dette.

I den juridiske litteratur har det været omdiskuteret, hvorvidt sager, der henhører under Rigsretten, tillige kan rejses ved de almindelige domstole. Ved reglerne om Inatsisartutmedlemmernes ansvarlighed er det forudsat, at disse gælder subsidiært i forhold til den almindelige kriminalret, hvilket synes som en naturlig konsekvens af rigslovgivningens forrang over selvstyrelove. En sag skal følgelig kun rejses efter ansvarsreglerne for medlemmer af Naalakker-

suisut, såfremt forholdet ikke kan anses som fuldt ud omfattet af de almindelige kriminalretlige bestemmelser, eksempelvis fordi en bestemt adfærd kun er sanktioneret i de særlige ansvarsregler for medlemmer af Naalakkersuisut.

Til § 23

Stk. 1 viderefører den hidtidige § 4, stk. 3, i en sprogligt redigeret form, men med samme indhold. Formanden for Naalakkersuisut bestemmer til enhver tid selvstændigt hvordan anliggenderne (ressortområder/porteføljer) i Naalakkersuisut skal fordeles. Der er tale om en eneret, et såkaldt prærogativ, for formanden for Naalakkersuisut. Han kan således ikke bindes retligt til en bestemt ressortopdeling, heller ikke gennem bestemmelser i Inatsisartutlov.

Formanden for Naalakkersuisut kan tildele ressortområder til sig selv, og han kan bestemme, at et medlem af Naalakkersuisut ikke skal have en portefølje. Han kan derimod ikke tildele ressortområder med videre til personer uden for Naalakkersuisut, da dette ville stride mod selvstyrelovens § 1 samt princippet om positiv parlamentarisme.

Opgaverne for Naalakkersuisut vil være uændret i forhold til tidligere, og omfatter både en administrativ funktion som øverste forvaltningsledelse og en politisk funktion med heraf følgende embedspligter i forhold til Inatsisartut med videre.

Den interne beslutningsproces i Naalakkersuisut reguleres som hidtil ikke ved Inatsisartutlov. Det er således ikke et krav, at bestemte beslutninger skal tages ved afstemning, og hverken formanden for Naalakkersuisut eller de øvrige medlemmer af Naalakkersuisut er i retlig forstand bundet til resultatet af afstemninger, der alligevel måtte blive gennemført. Beslutningskompetencer kan følgelig som hidtil uden videre delegeres til formanden eller særlige Naalakkersuisutudvalg, hvilket imidlertid ikke fritager de enkelte medlemmer af Naalakkersuisut for at holde sig underrettet om beslutninger vedrørende deres ressortområde samt arbejdet i Naalakkersuisut i øvrigt.

Stk. 2 er en ny bestemmelse, som gør det muligt for formanden for Naalakkersuisut at fritage et medlem af Naalakkersuisut fra arbejdet i Naalakkersuisut. En fritagelse indebærer, at de rettigheder og pligter, der følger med hvervet som medlem af Naalakkersuisut, ophæves med omgående virkning, som om medlemmet var blevet fritaget af Inatsisartut. Formanden for Naalakkersuisut skal fordele de ledige ressortområder blandt de tilbageværende medlemmer af Naalakkersuisut, da han ikke har mulighed for at udpege et nyt medlem af Naalakkersuisut på egen hånd, jf. § 22, stk. 1. Det pågældende medlem af Naalakkersuisut udtræder derfor af arbejdet i Naalakkersuisut og overgår til at modtage eftervederlag i henhold til vederlagslovens til enhver tid gældende regler herom.

Fritagelsen kan ske efter medlemmets eget ønske, men det er ikke en betingelse for fritagelsen, at det pågældende medlem af Naalakkersuisut har anmodet herom eller er indforstået hermed.

Hidtil har formanden for Naalakkersuisut i retlig forstand alene kunnet fratage et medlem af Naalakkersuisut dets portefølje, mens pågældende formelt set fortsat var medlem af Naalakkersuisut og modtog vederlag som sådan, indtil Inatsisartut fritog vedkommende fra stillingen. Denne løsning er ikke altid tilfredsstillende, da Inatsisartut kun er samlet i visse perioder, således at der i praksis kan gå flere måneder, indtil et ønske om at fritage et medlem af Naalakkersuisut kan effektueres fuldt ud. I den mellemliggende tid kan pågældende medlem af

Naalakkersuisut næppe forhindres retligt i at optræde udadtil som medlem af Naalakkersuisut uden portefølje.

Ifølge den hidtidige § 8, stk. 1, afgør Inatsisartut, hvorvidt en afskedsbegæring fra et medlem af Naalakkersuisut skal imødekommes. Denne bestemmelse videreføres i § 24, stk. 2, som den fremgangsmåde, der fortsat forventes anvendt under samlinger.

Et medlem af Naalakkersuisut, som ønsker at udtræde af arbejdet i Naalakkersuisut i utide forventes herefter i første omgang at meddele sit ønske til formanden for Naalakkersuisut, hvilket også hidtil har været en naturligt praktiseret fremgangsmåde. Formanden kan fremover ikke blot i politisk, men også i retlig forstand imødekomme dette ønske ved at give meddelelse om fritagelse til Inatsisartut. Retter et medlem alligevel sin afskedsbegæring direkte til Formandskabet for Inatsisartut, kan dette, navnlig uden for mødeperioderne, henvise begæringen til formanden for Naalakkersuisut, medmindre denne forinden undtagelsesvis måtte have nægtet at imødekomme samme begæring

Ønsker formanden for Naalakkersuisut at supplere det tilbageværende Naalakkersuisut med flere medlemmer, kan dette ske ved at foretage en fornyet indstilling til Inatsisartut om valg af medlemmer af Naalakkersuisut. Indstillingen skal i givet fald angå en samlet liste over medlemmerne som foreskrevet i § 22, stk. 3, uanset om formanden for Naalakkersuisut alene ønsker at supplere et i øvrigt uændret Naalakkersuisut.

Formuleringen ”*Formanden for Naalakkersuisut kan ved meddelelse til Inatsisartut*” indebærer, at formanden for Naalakkersuisut, såfremt han vælger at fritage et medlem af Naalakkersuisut, uden ophold meddeler sin beslutning til Inatsisartut. Fritagelsen har som udgangspunkt virkning fra det tidspunkt, da meddelelsen når frem til Inatsisartut, medmindre der udtrykkeligt er oplyst et senere tidspunkt. Udbetaling af vederlag til det pågældende medlem af Naalakkersuisut ophører efter de til enhver tid gældende vederlagsregler.

Ifølge 2. pkt. kan Inatsisartut nægte sin tilslutning til at formanden for Naalakkersuisut fritager et medlem af Naalakkersuisut fra hvervet. Nægtelsen har virkning svarende til omstødelse af en afskedigelse, således at medlemmet af Naalakkersuisut genindsættes som medlem af Naalakkersuisut uden portefølje med virkning fra fritagelsen. Denne regel har til hensigt at fastholde princippet om, at sammensætningen af Naalakkersuisut ikke må kunne ændres i strid med den politiske vilje i Inatsisartut på hvis valg hvervet som medlem af Naalakkersuisut beror.

At Inatsisartut nægter at give sin tilslutning til en fritagelse, er ikke i sig selv et udtryk for mistillid til formanden for Naalakkersuisut. Hvis et medlem af Naalakkersuisut afskediges efter eget eller efter ønske fra formanden for Naalakkersuisut, herunder efter en fritagelse, foreligger der heller ikke en mistillidssituation i forhold til det pågældende medlem. Inatsisartut må endvidere betragtes som afskåret fra at rette en mistillidsdagsorden efter § 27, stk. 1, mod et fritaget medlem af Naalakkersuisut, men er ikke herudover forhindret i at udtale en kritik eller rette en mistillidsdagsorden mod formanden for Naalakkersuisut eller det samlede Naalakkersuisut

Til § 24

Bestemmelsens stk. 1 erstatter den hidtidige § 8, stk. 3, hvorefter det er Inatsisartut, der afgør, hvorvidt man kan imødekomme en begæring fra et medlem af Naalakkersuisut om orlov som

følge af helbredstilstand eller lignende væsentlige årsager. Denne beføjelse foreslås flyttet til formanden for Naalakkersuisut, da Inatsisartut uden for mødeperioderne ikke kan behandle de pågældende ansøgninger i plenum. Dertil kommer, at bevilling af midlertidig orlov fra arbejdet i Naalakkersuisut på grund af væsentlig årsag som oftest er en praktisk foranstaltning, der uden betænkeligheder kan overlades til formanden for Naalakkersuisut under dennes politiske ansvar for Inatsisartut. Endelig ville det ikke forekomme konsekvent, om Naalakkersuisut fik indrømmet beføjelsen til at fritage medlemmer af Naalakkersuisut fra deres embede, jf. § 23, stk. 2, men ikke kunne træffe den mindre vidtgående beslutning om at bevilge midlertidig orlov.

Begrebet ”orlov” dækker i modsætning til ”fritagelse” udelukkende en tidsbegrænset fritagelse fra opgaverne, som medlemmet af Naalakkersuisut selv har anmodet om, for eksempel på grund af f.eks. graviditet, fødsel eller adoption eller andre uopsættelige private gøremål. Formanden for Naalakkersuisut kan som hidtil ikke på egen hånd erstatte det pågældende medlem af Naalakkersuisut med et nyt medlem, men beslutter i stedet en midlertidig omfordeling af ressortområder i henhold til § 23, stk. 1.

Bestemmelsen skelner ikke mellem orlov med vederlag og orlov uden vederlag. I dag indeholder landstingslov om vederlag m.v. til medlemmer af Landstinget og Landsstyret m.v. ikke regler om orlov til medlemmer af Naalakkersuisut. For medlemmer af Inatsisartut skelnes derimod mellem lovligt forfald (navnlig i tilfælde af sygdom eller en nærståendes død eller alvorlige sygdom samt ved deltagelse i Folketingets møder), orlov ved lovligt forfald, det vil sige med vederlag (i tilfælde af graviditet, fødsel og adoption), samt orlov i tilfælde, hvor der ikke ydes vederlag. Disse regler kan imidlertid ikke umiddelbart anvendes på medlemmer af Naalakkersuisut.

Formanden for Naalakkersuisut må kun bevilge orlov, hvis orlovsønsket er begrundet i en væsentlig årsag. Betingelsen vil være opfyldt ved graviditet, fødsel eller adoption. Ligeledes kan der være tale om væsentlige årsager hvis medlemmet ejer en privat virksomhed, der på grund af økonomiske vanskeligheder for en periode kræver en særlig indsats til genopretning. Derimod ville det næppe udgøre en væsentlig årsag, hvis et medlem måtte ønske tid til at opbygge en helt ny virksomhed.

Bevilling af orlov kræver det pågældende medlems anmodning eller accept og kan således ikke meddeles mod medlemmets vilje.

Stk. 2 viderefører den hidtidige bestemmelse i § 8, stk. 1, for så vidt angår medlemmer af Naalakkersuisut, der måtte ønske at udtræde af Naalakkersuisut. Bestemmelsen indgår nu i et samspil med reglen i § 23, stk. 2, idet et medlem af Naalakkersuisut uden for mødeperioderne i Inatsisartut har mulighed for over for formanden for Naalakkersuisut at begære sig fritaget fra sit embede med kort varsel.

Grunden til, at et medlem af Naalakkersuisut ikke ensidigt kan frasige sig sit hverv, er som hidtil at hvervet er et pligtmæssigt borgerligt ombud, jf. § 21, stk. 5. Det vil i praksis næppe tjene noget formål at fastholde et medlem af Naalakkersuisut i hvervet imod den pågældendes ønske. Inatsisartut vil derfor normalt imødekomme en begæring om udtræden, men kan eventuelt forinden ønske at belyse den pågældendes bevæggrunde nærmere. Fritagelsen kan efter omstændighederne ske ved at vælge et nyt Naalakkersuisut efter indstilling fra formanden for Naalakkersuisut, jf. § 22, stk. 3.

Vedrørende den situation, at formanden for Naalakkersuisut ønsker sig selv eller hele Naalakkersuisut fritaget, henvises til bemærkningerne til § 27, stk. 2.

Til § 25

Bestemmelsen er ny i Inatsisartutloven, men viderefører med redaktionelle ændringer den hidtidige kap. 3 i vederlagsloven.

Bestemmelsen omhandler besiddelsen af andre hverv for formanden for Inatsisartut, formanden for Naalakkersuisut og medlemmerne af Naalakkersuisut. Som en hovedregel må de pågældende ikke besidde andre hverv, mens de varetager deres hverv som henholdsvis formand for Inatsisartut, formand for Naalakkersuisut eller medlem af Naalakkersuisut, uanset om hvervet er lønnet eller ikke lønnet. Hvis et sådant hverv besiddes ved vedkommendes tiltræden, skal hvervet fratrædes og kan alene beholdes, hvis Udvalget til Valgs Prøvelse giver tilladelse til at beholde hvervet.

Formanden for Inatsisartut, formanden for Naalakkersuisut og medlemmerne af Naalakkersuisut skal endvidere have tilladelse fra Udvalget til Valgs Prøvelse, hvis de under varetagelsen af hvervet som formand for Inatsisartut, formand for Naalakkersuisut eller medlem af Naalakkersuisut ønsker at varetage nye hverv.

Hverv skal i denne Inatsisartutlov forstås som beskæftigelse hvad enten hvervet er lønnet eller ulønnet. Begrebet skal forstås bredt og dækker alle lønnede jobs, frivilligt arbejde, tillidsposter, bestyrelshverv, hverv som kasserer, bisidder, domsmand og lignende. Udføres en opgave mod vederlag er opgaven et hverv i denne Inatsisartutlovs forstand. Dette gælder uanset om opgaven er af underordnet betydning og uanset om vederlaget udbetales i penge, naturalier, gratis rejser eller ligende.

Udenfor begrebet falder opgaver som praktisk hjælp i forbindelse med fx skole- eller sportsarrangementer.

Udgangspunkter er således, at alle hverv skal frasiges, med mindre Udvalget til Valgs prøve giver tilladelse til at bibeholde eller tiltræde hvervet.

Udvalget til Valgs Prøvelse må træffe sin afgørelse på grundlag af en afvejning af blandt andet følgende forhold:

- Vil det pågældende hverv eventuelt tilsammen med andre hverv tage så megen tid og så mange kræfter, at det kan tænkes at hindre vedkommende i på fuldt betryggende vis at varetage sit hverv som Formand for Inatsisartut / Formand for Naalakkersuisut / Medlem af Naalakkersuisut?
- Kan der opstå en interessekonflikt mellem varetagelsen af det pågældende hverv og varetagelsen af hvervet som Formand for Inatsisartut / Formand for Naalakkersuisut / Medlem af Naalakkersuisut?
- Har det pågældende hverv en karakter, som kan belaste anseelsen for Inatsisartut / Naalakkersuisut?
- Er hvervet lønnet eller ulønnet?

Til § 26

Ifølge stk. 1 påhviler det formanden for Naalakkersuisut som en embedspligt at udskrive nyvalg ved udgangen af valgperioden for Inatsisartut, som samtidig er den periode, han er valgt for i medfør af § 22, stk. 1. Bestemmelsen viderefører den hidtidige § 5, stk. 7.

Der er som hidtil ikke fastsat en frist for, hvornår formanden for Naalakkersuisut tidligst kan, eller senest skal, udskrive nyvalg i medfør af denne bestemmelse, eller hvordan valgdatoen præcist skal fastlægges. Valgdatoen kan ikke fastsættes til en senere dag end den årsdag, der falder nøjagtig 4 år efter sidste valgdag. Har sidste valg eksempelvis fundet sted den 15. november 2005, kan det efterfølgende valg ikke fastsættes til et senere tidspunkt end den 15. november 2009. Valgdagen kan derimod fremrykkes i et antal dage eller uger, navnlig for at undgå ferie- og højtider eller af hensyn til en hensigtsmæssig afvikling af Landstingets mødeperiode eller lignende. Formanden for Naalakkersuisut kan derimod ikke udskrive nyvalg på et vilkårligt tidligere tidspunkt, fordi han finder, at den politiske situation nødvendiggør et nyvalg, medmindre der foreligger et mistillidsvotum til Naalakkersuisut som omhandlet i § 27, jf. bemærkningerne hertil. I så fald skal valget udskrives ved Inatsisartutlov, jf. den gældende landstingslov nr. 1 af 17. april 2009 om ekstraordinært valg til Grønlands Landsting.

Formanden for Naalakkersuisut skal endvidere udskrive nyvalget i så tilpas god tid, at partier og enkeltkandidater har rimelig tid til at udarbejde valgkampmateriale samt organisere og gennemføre vælgermøder og andre valgkampaktiviteter af rimeligt omfang. Valget skal under alle omstændigheder udskrives således, at kandidatlisters kan indgives og valglister fremlægges senest 3 uger før valget. Den hidtidige praksis om fastsættelse af valgdagen tager utvivlsomt højde for dette hensyn, da den giver ca. 6 ugers varsel før valgets afholdelse.

Til § 27

Bestemmelsen vedrører den situation, at et flertal i Inatsisartut ikke længere nærer politisk tillid til Naalakkersuisut eller enkelte af dets medlemmer. Årsagen hertil kan være ændrede politiske magtforhold i Inatsisartut eller utilfredshed med embedsførelse eller øvrig adfærd hos medlemmerne af Naalakkersuisut..

Hidtil har denne situation været reguleret i § 5, stk. 2. Den nye formulering tilsigter ikke en ændring af den hidtidige praksis vedrørende mistillidssituationen. Det skønnes imidlertid hensigtsmæssigt med en præcisering af Inatsisartutlovens indhold, hvorfor udtrykket ”*tillid*” nu udtrykkeligt fremgår af lovteksten. Det følger for så vidt eksemplet fra grundlovens § 15, som udtrykkeligt regulerer situationer, hvor Folketinget udtrykker mistillid til en minister eller til Statsministeren.

For at mistillidssituationen kan konstateres, skal der i Inatsisartut foreligge et afstemningsresultat, hvor et flertal af medlemmerne udtrykkeligt har tilkendegivet deres mistillid til et eller flere af medlemmerne af Naalakkersuisut. Der er ikke fastsat krav om et flertal på mindst halvdelen af medlemmerne i Inatsisartut som i den hidtidige § 5, stk. 2. Flertallet opgøres således i overensstemmelse med de almindelige regler i § 8. Det vil være op til Inatsisartut at fastsætte de nærmere regler om mistillidssituationen i sin forretningsorden, således at en opfordring om at udtale mistillid ikke behøver at blive fremsat som et egentligt beslutningsforslag, men, som det hidtil har været tilfældet, kan fremkomme i form af en såkaldt ”motiveret dagsorden”. Denne fremgangsmåde indebærer, at der under en debat i Inatsisartut stilles forslag til overgang til næste punkt på dagsordenen, begrundet i mistillid til Naalakkersuisut eller et af dets medlemmer. Såfremt dette forslag vedtages af et flertal i Inatsisartut, anses mistillidserklæringen som udtalt af Inatsisartut. Det følger af princippet om positiv parlamentarisk-

me, at forkastelsen af et af Naalakkersuisut fremsat lovforslag ikke i sig selv er et mistillidsvotum.

Er mistillidserklæringen rettet mod et menigt medlem af Naalakkersuisut, fritages pågældende fra sit embede med omgående virkning. Det resterende Naalakkersuisut fortsætter indtil videre i reduceret antal, således at formanden for Naalakkersuisut snarest skal foretage en fordeling af de ledige ressortområder, medmindre han på stedet udskriver nyvalg, jf. § 28. Inden omfordelingen sker, ligger det retlige ansvar for de ledigblevne ressortområder hos formanden for Naalakkersuisut.

Stk. 2 præciserer, i lighed med den hidtidige § 5, stk. 4, at en mistillid udtalt mod formanden for Naalakkersuisut skal behandles som en mistillid udtalt mod det samlede Naalakkersuisut med den virkning, at alle medlemmer af Naalakkersuisut skal fritages og dermed overgår til et forretningsnaalakkersuisut efter princippet i § 29. Den tidligere formulering, hvorefter Naalakkersuisut som helhed skal "træde tilbage" er ændret for at opnå en mere ensartet sprogbrug i Inatsisartutloven. Ændringen er imidlertid af rent sproglig karakter.

Såfremt Inatsisartut retter en samtidig mistillidserklæring mod såvel formanden for Naalakkersuisut som et eller flere navngivne menige medlemmer af Naalakkersuisut, er der ikke behov for en omfordeling af forretningsområderne, da situationen må opfattes som en mistillid til det samlede Naalakkersuisut, som dermed samlet fortsætter som et forretningsnaalakkersuisut, indtil et nyt Naalakkersuisut er valgt. Inatsisartut kan således ikke reducere og afskedige Naalakkersuisut på samme tid.

En mistillidssituation berettiger formanden for Naalakkersuisut til at udskrive nyvalg i utide, jf. § 28, uanset hvilke dele af Naalakkersuisut mistilliden er rettet imod.

Til § 28

Bestemmelsen regulerer retten for formanden for Naalakkersuisut til at udskrive nyvalg til Inatsisartut efter en mistillidserklæring fra Inatsisartut. Denne beføjelse har hidtil været reguleret i § 5, stk. 5, som dog har givet anledning til en del fortolkningstvivel.

Det kunne efter de hidtidige regler endvidere være usikkert, hvor tidligt formanden for Naalakkersuisut skulle udnytte sin beføjelse, inden retten til at udskrive ekstraordinært nyvalg blev fortabt.

I forhold til den hidtidige retstilstand foreslås det nu bestemt, at formanden for Naalakkersuisut skal træffe en eventuel beslutning om at udskrive nyvalg "på stedet". Dette udtryk indebærer både et stedligt og tidsmæssigt kriterium.

I stedlig henseende skal formanden for Naalakkersuisut meddele sin beslutning i Inatsisartut, således at en meddelelse gennem pressen kun har betydning i det omfang, den følges op af en retligt bindende meddelelse fremsat i Inatsisartut.

I tidsmæssig henseende indebærer udtrykket "på stedet", at meddelelsen skal ske i direkte forlængelse af, at Inatsisartut har udtalt sin mistillid. Dette kriterium skal undgå den hidtidige, uhensigtsmæssige tvivl, om hvorvidt formanden for Naalakkersuisut efter forløbet af en vis tid fortsat skulle anses som berettiget til at udskrive nyvalg i utide under henvisning til en udtalt mistillid.

I praksis vil der, navnlig hvis vedtagelsen af en mistillidsdagsorden sker overraskende, være behov for at afbryde det igangværende Inatsisartutmøde for at give parterne lejlighed til at overveje situationen. Meddelelsen kan herefter gives af formanden for Naalakkersuisut, når mødet atter genoptages efter pausen, hvilket efter omstændighederne først vil være på den efterfølgende dag. Gives meddelelsen derimod senere end cirka et døgn efter, at Inatsisartut har meddelt sin mistillid, vil Inatsisartut være berettiget til at se bort fra den, da den ikke længere kan anses som værende fremsat på stedet. Det er i den forbindelse forudsat, at Inatsisartut i det relevante tidsrum er forpligtet til at efterkomme begæringen fra formanden for Naalakkersuisut om at genoptage mødet med ganske kort varsel.

Retten til at udskrive nyvalg efter denne bestemmelse er en eneret, som ikke kan fratages formanden for Naalakkersuisut på en retligt bindende måde. Det er ikke et krav, at Inatsisartut skal være beslutningsdygtigt, jf. § 8, på det møde, hvor formanden for Naalakkersuisut vælger at udskrive nyvalg i utide, hvorfor det ikke er muligt for dele af Inatsisartut at besværliggøre, at formanden for Naalakkersuisut udnytter sin ret. Inatsisartut er endvidere afskåret fra at vælge et nyt Naalakkersuisut, mens formanden for Naalakkersuisut endnu ikke har gjort sin stilling op, og udskrivelse af nyvalg kan ske, selv om dette er i modstrid med den udtrykkeligt erklærede vilje hos Inatsisartut.

Erklærer formanden for Naalakkersuisut udtrykkeligt overfor Inatsisartut, at han ikke ønsker at udnytte sin ret til at udskrive nyvalg, er denne erklæring bindende, og Inatsisartut er berettiget til at se bort fra en senere erklæring med modstridende indhold, selv om den i øvrigt måtte opfylde kriterierne for at være meddelt på stedet.

Har mistillidserklæringen fra Inatsisartut været rettet mod formanden for Naalakkersuisut eller det samlede Naalakkersuisut, og har formanden valgt ikke at udskrive nyvalg, skal Inatsisartut foretage valg af et nyt Naalakkersuisut efter samme principper som efter et nyvalg til Inatsisartut, jf. § 22. Kan der ikke dannes et nyt Naalakkersuisut, kan Inatsisartut være nødt til at udskrive ekstraordinært nyvalg ved særlig Inatsisartutlov.

Ud over den i denne bestemmelse omhandlede mistillidssituation, hvor et Naalakkersuisut eller enkelte af dets medlemmer fritages fra hvervet uden, at der samtidig vælges en efterfølger, har Inatsisartut som hidtil til enhver tid mulighed for at foretage valg af et nyt Naalakkersuisut uden forudgående udtalelse af mistillid. Den sidstnævnte situation, som fortsat ikke foreslås reguleret i Inatsisartutloven, er ikke en mistillidssituation som omtalt i § 27 og berettiger følgelig ikke formanden for Naalakkersuisut til at udskrive nyvalg i medfør af § 28.

Der har indtil nu ikke været situationer i hjemmestyrets eller Selvstyrets historie, hvor Inatsisartut har valgt et nyt Naalakkersuisut i utide uden et forudgående nyvalg til Inatsisartut. Situationen kan blandt andet blive aktuel, såfremt en formand for Naalakkersuisut under en valgperiode dør, mister sin valgbarhed eller på grund af sygdom varigt bliver ude af stand til at varetage sit hverv.

Situationen kan endvidere blive aktuel af anden årsag, navnlig fordi et parti beslutter at forlade et Naalakkersuisutsamarbejde for at danne regeringsflertal sammen med en anden gruppering i Inatsisartut. I så fald kan det nye flertal stille forslag til dagsordenspunkt om valg af et Naalakkersuisut på samme måde som det sker efter et Inatsisartutudvalg. Med valget af det nye Naalakkersuisut fratræder det hidtidige Naalakkersuisut uden forinden at gå over til at være et forretningsnaalakkersuisut. Inatsisartut kan i det videre forløb have behov for at kon-

stituere sig på ny og kan herefter fortsætte sit arbejde, idet man dog i praksis kan ønske at afbryde en igangværende ordinær samling med henblik på at udarbejde reviderede forslag til dagsordenspunkter med udgangspunkt i de ændrede forhold.

Til § 29

Bestemmelsen vedrører hvordan Naalakkersuisut varetager sine opgaver i de tilfælde, hvor Naalakkersuisut i sin helhed er blevet fritaget eller har anmodet Inatsisartut om at blive fritaget, eller hvor der er udskrevet nyvalg til Inatsisartut. I sådanne situationer, hvor Naalakkersuisut har mistet sit politiske mandat, eller det er svækket, eller det står foran en fornyelse, fortsætter arbejdet i Naalakkersuisut ifølge gældende praksis i begrænset omfang efter reglerne for et såkaldt forretningsnaalakkersuisut.

Bestemmelsens 1. pkt., erstatter den hidtidige formulering i § 5, stk. 8, hvorefter formanden for Naalakkersuisut og øvrige medlemmer af Naalakkersuisut fungerer indtil ny formand og nyt medlem af Naalakkersuisut er valgt eller sagerne er fordelt til et andet medlem af Naalakkersuisut. Den ændrede formulering afspejler, at ministerstyremodellen er forladt og at Naalakkersuisut ses som et kollektiv, jf. de almindelige bemærkninger, pkt. c.

Fritagelse af enkelte medlemmer af Naalakkersuisut er ikke omfattet af bestemmelsen, men sker som hidtil med omgående virkning i tilfælde af mistillid, jf. bemærkningerne til § 27, stk. 1, eller ved fritagelse gennem formanden for Naalakkersuisut, jf. bemærkningerne til § 24, stk. 2.

Medlemmerne af Naalakkersuisut har fortsat deres embedspligter i funktionsperioden og de skal varetages i henhold til reglerne i landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed. Dette følger tillige af Naalakkersuisuthvervets karakter af et borgerligt ombud, jf. § 22, stk. 5, som indehaveren er pligtig til at varetage. Såfremt et medlem af Naalakkersuisut dør, bevilges orlov eller fritages, uden at der samtidig træffes beslutning om en fordeling af de pågældendes ressortområder, anses disse indtil videre som henhørende under formanden for Naalakkersuisut.

Bestemmelsens 2. pkt. fastslår, at et fungerende Naalakkersuisut (forretningsnaalakkersuisut), jf. 1. pkt., alene må foretage sig, hvad der er fornødent for at sikre den fortsatte drift af Selvstyrets anliggender.

Bestemmelsens formål er at undgå, at Naalakkersuisut eller dets enkelte medlemmer iværksætter nye politiske initiativer på et tidspunkt, da det politiske mandat fra Inatsisartut til embedets indehaver er bortfaldet eller svækket. Heller ikke igangværende initiativer må fremdrives på en måde, der kan opfattes som led i en forestående eller igangværende valgkamp. Reglen fungerer således i praksis også som et værn mod beskyldninger om, at Naalakkersuisut anvender bevillinger, beføjelser eller embedsressourcer til at skaffe sig uretmæssige fordele under en valgkamp m.v.

Til § 30

Stk. 1 erstatter den hidtidige § 24, stk. 1, hvorefter de af Inatsisartut vedtagne forslag til Inatsisartutlove for at kunne træde i kraft skal stadfæstes af formanden for Naalakkersuisut i forening med medlemmet af Naalakkersuisut for forskriftens sagsområde eller i forening med den administrative leder af Naalakkersuisutområdet. Kravet om, at det daværende Landstings

lovgivningsakter skal stadfæstes af Landsstyreformanden, for at de kan opnå retskraft, fremgik tillige tidligere af hjemmestyrelovens § 4, stk. 4, § 5, stk. 2, og § 6.

I forhold til den hidtidige regel er der foreslået to ændringer: For det første er det ikke længere et retligt krav, at et forslag til Inatsisartutlov ved stadfæstelsen skal medunderskrives (kontrasigneret) af det ressortansvarlige medlem af Naalakkersuisut, henholdsvis den ledende embedsmand. For det andet er der indført en 4 ugers frist, inden for hvilken stadfæstelsen senest skal ske.

Ændringen vedrørende kontrasignaturen skal ses på baggrund af, at formanden for Naalakkersuisut ved stadfæstelsen tegner Naalakkersuisut som helhed. Kun vægtige årsager bør kunne begrunde, at Inatsisartutloven om Inatsisartut og Naalakkersuisut opstiller yderligere krav til stadfæstelsen med den virkning, at underskriften fra formanden for Naalakkersuisuts alligevel ikke anses som retligt tilstrækkeligt for, at lovgivningen kan træde i kraft.

Hidtil har der ikke været fastsat en frist for, hvornår stadfæstelse senest skal ske. Det fremgår imidlertid af hidtidige § 24, stk. 2, der foreslås videreført som bestemmelsens stk. 2, at såfremt formanden for Naalakkersuisut ønsker at udsætte en stadfæstelse, skal beslutning herom træffes i løbet af otte dage fra forslagets endelige vedtagelse. Denne bestemmelse kan rejse tvivl om, hvorvidt Naalakkersuisut forsømmer sine embedspligter, hvis der efter udløbet af ottedagesfristen hverken var sket stadfæstelse eller truffet beslutning om udsættelse af forslaget. I mangel af en seneste frist for stadfæstelsen kan denne usikkerhed om et forslags fortsatte skæbne i princippet være i ubegrænset tid, hvilket næppe er tilfredsstillende af hensyn til retsklarheden.

På denne baggrund lægger stk. 1 nu op til, at stadfæstelsen ligeledes skal ske inden for en frist på fire uger regnet fra forslagets endelige vedtagelse. Fristen svarer omtrent til 30-dagesfristen i grundlovens § 22, 1. pkt., og der forventes ikke praktiske problemer med fristens overholdelse.

Efter udløb af 8-dages-fristen i stk. 2 påhviler det formanden for Naalakkersuisut som en embedspligt at stadfæste det vedtagne forslag til Inatsisartutlov inden udløbet af 4-ugers-fristen i stk. 1. Skulle 4-ugers-fristen blive overskredet, uanset af hvilken årsag, bortfalder det vedtagne forslag. En eventuel stadfæstelse efter fristens udløb er følgelig uden retlig betydning. En ikraftsættelse af forslaget forudsætter i stedet en fornyet vedtagelse af forslaget efter de sædvanlige regler, det vil sige med 3 behandlinger i Inatsisartut, samt efterfølgende stadfæstelse inden for den nye frist.

Retten for Naalakkersuisut til at udsætte stadfæstelsen af et forslag til Inatsisartutlov som omhandlet i stk. 2 har hidtil ikke haft stor praktisk betydning, hvilket for det første skyldes, at langt de fleste forslag fremsættes af Naalakkersuisut, som følgelig ønsker dem ikraftsat som planlagt, og for det andet at Naalakkersuisut risikerer mistillid ved at modsætte sig Inatsisartut med hensyn til ikrafttræden af den pågældende Inatsisartutlov..

Bestemmelsen er følgelig møntet på undtagelsessituationer, hvor Naalakkersuisut får en alvorlig tvivl vedrørende et forslags retlige holdbarhed eller praktiske eller økonomiske konsekvenser. Dette kan have sin baggrund i, at forslaget blev vedtaget af et Inatsisartutflertal uden om Naalakkersuisut, eller at tvivlen først er opstået efter forslagets endelige vedtagelse i Inatsisartut.

Udtrykket ”*efterfølgende samling*” finder anvendelse på både ordinært og ekstraordinært indkaldte samlinger, medmindre en samling udelukkende er indkaldt med det sigte at udskrive nyvalg eller give Inatsisartut lejlighed til konstituere sig efter et nyvalg i henhold til § 7.

Afgørende for, om 8-dages-fristen er overholdt, er om meddelelsen fra Naalakkersuisut vedrørende udsættelsen kommer frem til Inatsisartut inden fristens udløb.

Såfremt det vedtagne forslag til Inatsisartutlov atter fremsættes i Inatsisartut på den efterfølgende samling, forudsætter en fornyet vedtagelse ikke tre nye behandlinger, til forskel for den situation, hvor 4 ugers fristen er udløbet uden stadfæstelse, jf. ovenfor. Inatsisartut kan i stedet bekræfte sin vilje i form af en almindelig Inatsisartutbeslutning eller en anden forenklet procedure, der fastlægges i Forretningsordenen. Stk. 2, 2. pkt., forhindrer i den forbindelse, at ændringsforslag kan blive fremsat og behandlet under den fornyede behandling af forslaget. Skulle der derimod være et ønske om at vedtage forslaget i en ændret form, kan dette alene ske ved at fremsætte forslaget på ny i den ændrede form og undergive det tre behandlinger, jf. § 14. Undtaget herfra er uomgængelige ændringer, så som en tilpasning af ikrafttrædelsestidspunktet, samt rettelse af formalia og stavfejl.

Vedtages forslaget på ny i uændret form, påhviler det formanden for Naalakkersuisut som en embedspligt at stadfæste forslaget, idet han ikke på ny kan udsætte stadfæstelsen under henvisning til stk. 2. Formanden for Naalakkersuisut vil i denne situation dog på ny kunne unddrage sig en stadfæstelse ved at indgive afskedsbegæring for Naalakkersuisut. Derimod er det ikke muligt for formanden for Naalakkersuisut at forblive i sit embede uden at stadfæste inden for den foreskrevne frist, for eksempel under henvisning til, at forslaget menes at være i strid med en højere retsnorm, og at Naalakkersuisut følgelig ville pådrage sig et retligt ansvar ved at medvirke ved forslagets ikraftsættelse.

Vedtager Inatsisartut forslaget i en ændret form efter reglerne i § 14, kan formanden for Naalakkersuisut, uanset ændringernes omfang, gøre fornyet brug af sin ret til at udskyde forslagets stadfæstelse.

Stk. 3 er ny og undtager bestemte Inatsisartutlove fra formanden for Naalakkersuisuts ret til at udskyde stadfæstelsen i henhold til stk. 2. Midlertidige bevillingslove er undtaget, fordi de alene har til formål at sikre selvstyrets fortsatte drift, og som sådan er helt nødvendige i påkommende situationer. Inatsisartutlove om udskrivelse af nyvalg er undtaget, fordi det ville medføre en afgørende forrykkelse af balancen mellem Inatsisartut og Naalakkersuisut, hvis formanden for Naalakkersuisut kunne forhindre Inatsisartut i at opløse sig selv.

Den særlige karakter af de to typer lovgivning kan i øvrigt aflæses af, at et fungerende Naalakkersuisut, for eksempel efter en mistillidserklæring, antages at have en ret og efter omstændighederne også en pligt til at fremsætte, henholdsvis stadfæste, sådanne forslag, mens det modsatte er tilfældet for forslag.

Det påhviler følgelig formanden for Naalakkersuisut som en embedspligt inden for den i stk. 1 nævnte frist at stadfæste Inatsisartutlove, som alene vedrører de anførte emner.

Til § 31

Efter den hidtidige § 25 sker kundgørelse af Inatsisartutlove og Selvstyrets bekendtgørelser ved fremsendelsen til Rigsombudet, Politiet, kommunerne og domstolene. Medmindre andet

er bestemt i retsakten træder de i kraft to-ugersdagen efter fremsendelsen. Det er uhensigtsmæssigt at knytte kundgørelsesvirkningen til fremsendelsen til flere forskellige myndigheder. Kundgørelsesformen foreslås derfor moderniseret, således at retsakterne er kundgjort ved offentliggørelsen på www.nanoq.gl. Medmindre andet er fastsat, træder de i kraft ved begyndelsen af det døgn, der følger efter det døgn, hvori retsakten er offentliggjort. Den hidtidige 2-ugers frist anses for unødvendig, når offentliggørelsen sker i et elektronisk medie. Det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt – ”*begyndelsen af det døgn, der følger efter det døgn, hvori Inatsisartutloven eller bekendtgørelsen er offentliggjort på www.nanoq.gl*” – svarer til § 3 i lovtidendeloven, der gælder for Grønland for så vidt angår rigsmyndighedslovgivning.

Kundgørelse er et formelt anliggende, hvorved offentligheden på en retligt bindende måde gøres bekendt med en ny lovgivning, hvorefter den kan håndhæves over for borgerne. Dette må ikke forveksles med den praktiske opgave, som består i Inatsisartutlovens offentliggørelse og videreformidling til alle dele af samfundet

Selvstyret kan i en lovgivning, som det også hidtil har været tilfældet, fastsætte et ikrafttrædelsestidspunkt, som afviger fra den sædvanlige procedure. Dette er tilkendegivet med formuleringen ”*hvis de ikke bestemmer andet*”. Det har således siden hjemmestyrets tidlige år været almindeligt, at grønlandsk lovgivning selv fastsætter sit ikrafttrædelsestidspunkt, da dette gavner retssikkerheden bedst. Kundgørelsen via offentliggørelse på www.nanoq.gl skal således ligge før det ikrafttrædelsestidspunkt, som er indeholdt i retsakten.

Formuleringen ”*hvis de ikke bestemmer andet*” har hidtil også givet mulighed for at fastsætte en anden kundgørelsesform, f.eks. kundgørelse gennem radio, TV eller presse. Når offentliggørelsen på www.nanoq.gl er den bindende kundgørelsesform, skønnes det ikke nødvendigt at anvende anden kundgørelsesform ved ikraftsættelse af hastende lovgivning. Men kundgørelsen via www.nanoq kan suppleres med offentliggørelse gennem radio, TV eller presse.

Stk. 1, 3. pkt., erstatter den hidtidige § 25, stk. 2, dog således at udtrykket ”*bekendtgørelsesform*”, nu er erstattet med det mere retvisende udtryk ”*kundgørelsesform*”.

Stk. 2 er nyt og sikrer, at kommunale vedtægter med hjemmel i lovgivning kundgøres på samme måde som selve lovgivningen. Selv om bestemmelsen umiddelbart kun omhandler hjemmel i selvstyrelovgivning finder samme kundgørelsesform anvendelse for kommunale vedtægter, der fortsat måtte blive udstedt med hjemmel i rigslovgivning.

Den hidtidige bestemmelse i § 25, stk. 3, hvorefter Naalakkersuisut sørger for, at Inatsisartutlove og selvstyrebekendtgørelser offentliggøres i Nalunaarutit, ønskes som konsekvens af forslaget ikke opretholdt.

Til § 32

Det foreslås at Inatsisartutloven træder i kraft 1. december 2010. Samtidig ophæves landstingslov nr. 11 af 20. oktober 1988 om Landstinget og Landsstyret.